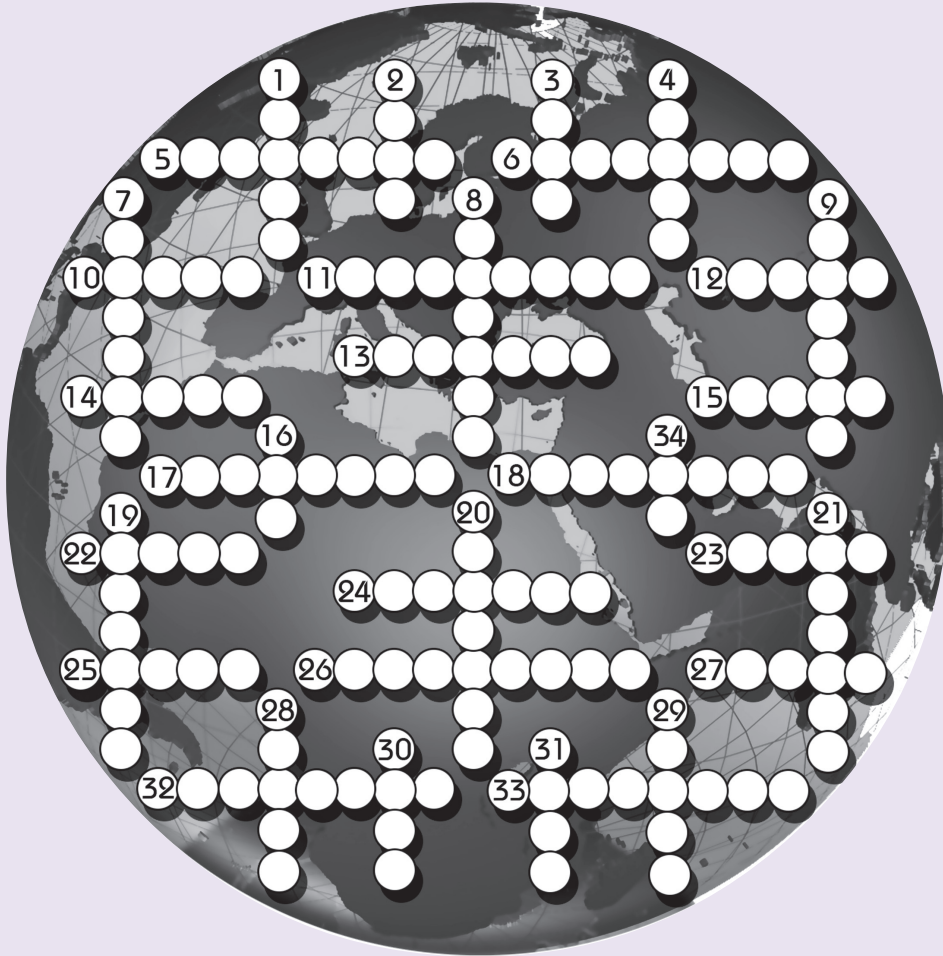

კროსვორდი

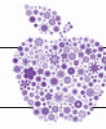

კროსვორდის ავტორი: გეოგრაფიული საბჭოს წევრი ნანა კეჩუაშვილი

თარაზულად: 5. მზის მიერ გამოსხივებული სითბო და სინათლე; 6. ქვეყანა აზიაში სადაც სარკინიგზო ტრანსპორტი არ არის განვითარებული; 10. ნავთობით მდიდარი აზიის სახელმწიფო; 11. კუნძული წყნარი ოკეანისა და ბერინგის ზღვის საზღვარზე; 12. ქალაქი კუნძულ შოკაიდოზე; 13. უხერხემლო ცხოველთა ტიპი, რომელთა უმრავლესობა ბინადრობს ოკეანესა და ზღვაში; 14. მდინარე თურქეთსა და ერაყში, რომელიც უერთდება მდინარე ეფრატს; 15. სახელმწიფო არაბეთის ნახევარკუნძულზე; 17. კუნძული ოხოტის ზღვაში; 18. შუა აზიის ყველაზე გრძელი და წყალუხვობით მეორე მდინარე; 22. მდინარის ეროზიული მოქმედების შედეგად ღრმა, ხშირად კლდოვანი ჩაღრმავება; 23. ჩინური ფულის ერთეული; 24. ფორმისა და წარმოშობის მიხედვით დედამიწის ზედაპირის უსწორმასწორობების ერთობლიობა; 25. გველი, გავრცელებული სამხრეთ აზიაში, ინდოეთის კულტი; 26. ინდონეზიის კუნძული; 27. ნახევარკუნძულოვანი ქვეყანა; 32. მოქმედი ვულკანი ინდონეზიაში; 33. ქალაქი იაპონიაში.

შვეულად: 1. დღელამური ქარი; 2. ქვეყნის ნაწილი; 3. დიდი ზონდის კუნძული; 4. ყველაზე „ცისფერი“ მდინარე; 7. „მწველი“ კუნძულები; 8. თანამდებობის პირი, რომელიც თავისი ქვეყნის და მოქალაქეების ინტერესებს იცავს სხვა ქვეყანაში; 9. ახალი ციმბირის კუნძული; 16. საქართველოს ისტორიული მხარე თურქეთში; 19. ჩაის სახელობის კუნძულოვანი სახელმწიფო; 20. 1988 წლის მიწისძვრის შედეგად დანგრეული ქალაქი; 21. სპილენძით მდიდარი აზიის ქვეყანა; 28. მსოფლიოს უდიდესი ქალაქი მოსახლეობით; 29. ჰაერში წყლის ორთქლის შესქელება წვეთების სახით; 30. ტბა, რომელიც აფრიკაში „გეპატიყებათ“; 31. თურქული ფულის ერთეული; 34. დას. საქართველოში გავრცელებული სტიმულატორი მცენარე.

საქართველოში გავრცელებული მცენარეები: 1. კენკრა; 2. მურყანი; 3. მურყანი; 4. მურყანი; 5. მურყანი; 6. მურყანი; 7. მურყანი; 8. მურყანი; 9. მურყანი; 10. მურყანი; 11. მურყანი; 12. მურყანი; 13. მურყანი; 14. მურყანი; 15. მურყანი; 16. მურყანი; 17. მურყანი; 18. მურყანი; 19. მურყანი; 20. მურყანი; 21. მურყანი; 22. მურყანი; 23. მურყანი; 24. მურყანი; 25. მურყანი; 26. მურყანი; 27. მურყანი; 28. მურყანი; 29. მურყანი; 30. მურყანი; 31. მურყანი; 32. მურყანი; 33. მურყანი; 34. მურყანი.

ვასწავლით

საქართველოსთვის

ნინო გორგილაძე აჭარელია, მაგრამ მასწავლებლად წალკის რაიონში მუშაობს. „მასწავლებელი საქართველოსთვის“ – ის ამ პროგრამის მონაწილეა და წალკაში, სულ ცოტა, ერთი წელი მაინც დარჩება. პროგრამამ საქართველოს მაღალმთიან, სირთულეებით გამორჩეულ რეგიონებში ორმოცდასამი პედაგოგი დაასაქმა.

თეა თოფურიცა

პროგრამა სკოლებში სექტემბრიდან ამოქმედდა. მისი განხორციელება კვალიფიციური მასწავლებლების დეფიციტმა განაპირობა. მაღალმთიან ან შედარებით რთულ რაიონებში შესაბამისი კვალიფიკაციის ნაკლებობაა, ბევრგან კი საგნის მასწავლებელი საერთოდ არ ჰყავთ.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრში დაახლოებით ხუთასამდე განაცხადი შევიდა. სკოლები მასწავლებლებს ითხოვდნენ. პირველ ეტაპზე, პროექტის ფარგლებში, ორმოცდასამი მასწავლებლის დასაქმება მოხერხდა. საგნის სპეციალისტების შერჩევა სამ ეტაპად გან-

ხორციელდა. მათ ტესტირება და გასაუბრება ჩაუტარდით. გარდა ამისა, შერჩეულმა მასწავლებლებმა ტრენინგიც გაიარეს, რომლის შედეგად მიღებული ქულები გამოცდებისა და გასაუბრების ქულებს დაემატა. სწორედ ქულების რაოდენობამ გადაწყვიტა, ვინ სად უნდა მოხვედრილიყო.

„მინდოდა, ჩემს რეგიონში მოვხვედრილიყავი, მაგრამ იქ მათემატიკის მასწავლებელზე მოთხოვნა არ ყოფილა“, – ამბობს ნინო გორგილაძე.

პროექტის კოორდინატორის, თამუნა ჭინჭარაულის თქმით, ცდილობდნენ, მასწავლებლები საცხოვრებელი ადგი-

ნინო გორგილაძე

ლისგან მოშორებით გაეშვათ, რათა საკუთარ რაიონებში დასაქმებული პედაგოგების თავიდან დასაქმება არ მომხდარიყო, სკოლებში კი ნამდვილი ვაკანსიები შევსებულიყო.

მასწავლებლები მთელს საქართველოში გადანაწილდნენ: რაჭაში, სვანეთში, სამეგრელოში, სამცხე-ჯავახეთში, ლეჩხუმში, გურიაში, აჭარაში... სკოლის შერჩევა ადვილი არ ყოფილა. ბევრგან მასწავლებელი ჰყავდათ და სურდათ, რომ დამხმარედ კიდევ ერთი ჰყოლოდათ. პროექტის ფარგლებში მხოლოდ ისეთი სკოლები შეირჩა, სადაც შედარებით დიდი კონტინგენტი იყო. პედაგოგს 8-10-საათიანი დატვირთვა მაინც უნდა ჰქონოდა. ყურადღება მიექცა დირექტორის მიერ გაკეთებულ განაცხადს მასწავლებლის მოთხოვნაზე და მის მოტივაციასაც.

სოფელ ნეო ხარაბას სკოლა, სადაც ნინო გორგილაძე გაანაწილეს, საკმაოდ რთულ რაიონშია: ზამთრობით ძალიან ცივა, წყალიც ჭირს, ტრანსპორტიც. სოფელი მოსახლეობისგან იცლება, ამიტომ ადამიანური რესურსების პოვნა აქ თითქმის შეუძლებელია. პედაგოგი, რომელიც მათემატიკას ნინოს მოსვლამდე ასწავლიდა,

გარდაიცვალა და მისი შემცვლელის მოძებნა იმდენად გაჭირდა, რომ ახლა მეათეკლასელები ისევ წილადების გამრავლებას იმეორებენ.

კიდევ ერთი თავსატეხი სკოლას მაშინ გაუჩნდა, როცა ინგლისურის მასწავლებელი გათხოვდა. აპირებდნენ, ახალი პედაგოგი ისევ პროექტის დახმარებით ეპოვნათ, მაგრამ განაცხადის შეტანის ვადა უკვე გასულიყო და კადრის მოძიება თავად მოუხდათ.

უნდა აღინიშნოს, რომ ყველაზე დიდი მოთხოვნა ინგლისურის მასწავლებლებზე იყო, ასევე ითხოვდნენ ქართულის, მათემატიკის, ფიზიკის პედაგოგებს...

პროექტში მონაწილეობის მიღება ყველას შეეძლო, ვისაც შესაბამისი სპეციალობა და ბაკალავრის დიპლომი მაინც ჰქონდა. მიუხედავად იმისა, რომ ასაკობრივი შეზღუდვა არ ყოფილა, კონკურსში მონაწილეობა ძირითადად ახალგაზრდებმა მიიღეს. მათვის ეს პროფესიული გამოცდილების მიღების საშუალება იყო.

წალკაში სწავლება ნინოსთვისაც ერთგვარი გამოწვევაა. მან ბაკალავ-

რიატი უკვე დაამთავრა და მომავალ წელს მაგისტრატურაში ჩაბარებას აპირებს. ამასთან, ის უკვე შეძლებს მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო გამოცდებშიც მიიღოს მონაწილეობა.

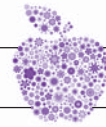
„სკოლაში ხელფასი 373 ლარი მაქვს, პროექტიდან კიდევ 250 ლარი მერიცხება, სტიპენდიის სახით. ბავშვებმაც და პედაგოგებმაც კარგად მიმიღეს. როგორც მასწავლებელი, პირველად ვარ სკოლაში. გაკვეთილის ჩატარების, ჟურნალის შევსების გამოცდილება აქ მივიღე. ყველაფერში ხელს მიწყობენ და მეხმარებიან“, – ამბობს ის. ნინო 21 წლისაა. სკოლაში ძალიან უნდათ, რომ ახალი მასწავლებელი დიდხანს დარჩეს, მაგრამ მას ხელი მხოლოდ ერთნობიან კონტრაქტზე აქვს მოწერილი.

სოფლის სკოლა მცირეკონტინგენტიანია. გაკვეთილზე ბავშვებს ხანდახან ორი მერხიც ჰყოფნით. თხუთმეტ წუთში მასწავლებელი თითოეული მათგანის დაფასთან გამოძახებას ასწრებს.

პროექტის მონაწილეებს ორი ტრენინგი ჩაუტარდათ – პროფესიულ უნარ-ჩვევებსა და ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებში. ნინომ ბავშვებს კომპიუტერის გამოყენებაც უნდა ასწავლოს. ეს შესაძლებელია, რადგან სკოლას ექვსი კომპიუტერი აქვს. გარდა ამისა, ის სხვა მასწავლებლებსაც უნდა დაეხმაროს, განათლების სფეროს სიახლეები, ახალი მიდგომები და სწავლების ახალი მეთოდები გააცნოს... მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი პროექტის მონაწილეებს სხვადასხვა ლიტერატურითაც ეხმარება. ნინო ამბობს, რომ თვალსაჩინოებებსაც შეჰპირდნენ.

მოსწავლეთა მცირე კონტინგენტი და პროფესიული კადრების ნაკლებობა სოფლის სკოლებისთვის სერიოზული პრობლემას წარმოადგენს, კარგი სკოლა კი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია იმისთვის, რომ მოსახლეობამ რაიონი არ დატოვოს.

სკოლის ფსიქოლოგი

პედაგოგიური მოღვაწეობის პროცესში მასწავლებელს ხშირად უხდება, მრავალ განსხვავებულ პრობლემას სწორი გამოსავალი უპოვოს. ამ დროს სკოლის ფსიქოლოგის დახმარება ძალიან მნიშვნელოვანია. მისი ძირითადი საქმიანობა სასკოლო ფსიქოლოგიის განხორციელება, ბავშვებთან კორექტიულ-განმავითარებელი მუშაობა, მოსწავლეების, მშობლების და პედაგოგებისთვის რჩევების მიცემაა.

სოფო გარამიძე

წმიდა გიორგის სახელობის
საერო სკოლის ფსიქოლოგი

ფსიქოლოგი მასწავლებელს სასწავლო მეთოდების შერჩე-
ვასა და მოზარდებთან ურთიერთობის სწორად წარმარ-
თვაში ეხმარება. ამასთან, იგი პედაგოგებს გამუდმებით
აცნობს ბავშვის ასაკობრივ თავისებურებებს, განსხვავე-
ბულ მიდგომებსა თუ თეორიებს. საჭიროების შემთხვე-
ვაში, ფსიქოლოგი სხვადასხვა სახის ტრენინგებსაც
უნდა გეგმავდეს და ატარებდეს, მაგალითად, იმის
ასახსნელად, თუ რომელ ასაკობრივ ჯგუფს რა
ინტერესები აქვს და როგორ უნდა გამოიყენოს
მასწავლებელმა ეს ყველაფერი სასწავლო
მოტივაციის გაზრდისათვის; როგორ უნდა
გახადოს მან სასწავლო პროცესი წარმატებაზე
ორიენტირებული; როგორ უნდა ასწავლოს
ბავშვებს ურთიერთობის დამყარება, კონფლიქტების
გადაჭრა, ემოციების რაციონალურად მართვა და ა.შ.

ფსიქოლოგს მკაფიოდ და ნათლად უნდა ჰქონდეს
გააზრებული სკოლის სტრატეგია. სააღმზრდელო
პროგრამის შექმნასა და განხორციელებაში იგი აქტი-
ურად უნდა მონაწილეობდეს. პედაგოგი იშვიათად თუ
მიაღწევს წარმატებას სათანადო ფსიქოლოგიური
საკითხების ღრმა ცოდნის გარეშე. ასევე, გამოცდილებამ
აჩვენა, რომ ძალიან მნიშვნელოვანია, სკოლის სააღმ-
ზრდელო პროგრამას მშობელიც კარგად იცნობდეს.

სასურველია, ბავშვებთან ინდივიდუალური
მუშაობა პედაგოგმა ფსიქოლოგთან
ერთად დაგეგმოს იმისთვის, რომ სწო-
რად განისაზღვროს, ცალკეულ მოსწავ-
ლესთან წარმატების მიღწევის გზები.
მნიშვნელოვანია სკოლაში ქცევის
ნესებისა და შეფასების სისტემის

შეთანხმება. შეფასება დიდ როლს თამაშობს სკოლის ცხოვრებაში, რადგან ბავშვები ყველაზე მგრძნობიარენი სწორედ მის მიმართ არიან. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ საქმე მოზარდის პიროვნების ფორმირებასთან გვაქვს.

სკოლაში მოსულ მოსწავლეს თავიდან ფსიქოლოგი უნდა გაესაუბროს და თავი თბილ, უსაფრთხო გარემოში აგრძნობინოს. ამასთანავე, მანვე უნდა დაადგინოს მისი ფსიქოლოგიური მზაობა სასკოლო ცხოვრებისთვის. პრობლემების აღმოჩენის შემთხვევაში, ფსიქოლოგმა მშობელს რჩევები უნდა მისცეს, შედარებით რთულ სიტუაციაში კი, ბავშვთან მუშაობის ეფექტურად დაგეგმვისათვის, შესაბამისი სპეციალისტის (უმთავრესად, ნეიროფსიქოლოგის) რეკომენდაცია მოითხოვოს. სასკოლო მზაობის ტესტის მიხედვით, გამოცდილ ფსიქოლოგსა და პედაგოგს იოლად შეუძლიათ თანაბარი შესაძლებლობის მქონე კლასების დაკომპლექტება.

სასურველია, ერთ კლასში არ მოხდეს სკოლაში მოსული ყველა ცაცია, ან სხვა სირთულის მქონე ბავშვი. ფსიქოლოგის დახმარებით, პედაგოგი წინასწარ უნდა ფლობდეს იმ ინფორმაციას, რომლის სასწავლო პროცესში მოპოვებას თითქმის მთელი ტრიმესტრი დასჭირდება. მან სწავლის დაწყებამდე უნდა განსაზღვროს, როგორი განათება შეურჩიოს ცაცია, ან სად დასვას ზედმეტად აქტიური ბავშვი, ვის გაუჭირდება ადაპტაცია და ა.შ. პრობლემების თავიდან ასაცილებლად მასწავლებელმა გარკვეული სტრატეგიები უნდა შეიმუშავოს.

პირველი კლასი ბავშვის ცხოვრების ახალი, მეტად მნიშვნელოვანი ეტაპია. მიუხედავად იმისა, რომ სკოლაში წასვლა ყველას უხარია, ბავშვმა უცხო გარემოსა და თანატოლებთან შეგუება, ახალი უნარ-ჩვევების გამო-

მუშავება, დისციპლინის დაცვა უნდა შეძლოს.

ეს ყველაფერი მისთვის იოლად მისაღწევი არ არის. ამ ეტაპზე ფსიქოლოგისა და პედაგოგის დახმარება მას ყველაზე მეტად სჭირდება. სასკოლო ცხოვრების პირველ წელს ახალი, მყარი დამოკიდებულებები (საკუთარ თავთან, თანატოლებთან, უფროსებთან), ასევე, ბაზისური სასწავლო განწყობა ყალიბდება, რომელიც შემდგომი წარმატებების განმსაზღვრელი ხდება.

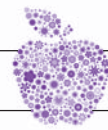
ფსიქოლოგი, მასწავლებელთან ერთად, დიდი სიფრთხილითა და ყურადღებით უნდა დააკვირდეს, რა მიმართულებით განვითარ-

დება მოსწავლე სასწავლო წლის პირველ თვეებში. წარმატების მიღწევა შეუძლებელი გახდება, თუ სკოლაში მისვლისთანავე ბავშვი უცხო, გაურკვეველ, შენიშვნებით აღსავსე გარემოში მოხვდება. ეს ყველაფერი უშუალოდაა დამოკიდებული ფსიქოლოგისა და პედაგოგის სწორ მიდგომა-სა და გამოცდილებაზე. სკოლაში მისვლისთანავე ბავშვისგან მთელი რიგი წესებისა და ნორმების დაცვა არ უნდა მოვითხოვოდ.

სწავლისთვის აუცილებელი მთელი რიგი ახალი უნარ-ჩვევები (საკუთარი თავისა და ნივთების მოვლა, დერეფანსა და საკლასო ოთახში მოქცევა) თავისთავად არ ყალიბდება. პირველკლასელთა უმრავლესობა ახალ გარემოს ადვილად ეგუება, მაგრამ არიან ისეთებიც, რომლებიც სერიოზულ სირთულეებს აწყდებიან. აღსანიშნავია, რომ სასკოლო ცხოვრებასთან შეგუებისათვის ბავშვს სერიოზული ძალისხმევა არ უნდა დასჭირდეს. ამ დროს უფროსის შეფასებასა და მხარდაჭერას დიდი მნიშვნელობა აქვს. ამ ასაკში ბავშვს ობიექტური თვითშეფასება არ შეუძლია. ის საკუთარ თავს ისეთად ხედავს, როგორადაც სხვებმა დაინახეს. იგი ყოველთვის მოელის უფროსებისგან იმის დადასტურებას, რომ კარგი და საყვარელია, რთული ამოცანების დაძლევაში კი ახერხებს და ა.შ. ამდენად, როდესაც ბავშვი თქვენს მოლოდინს არ ამართლებს, ნივთებს გამუდმებით კარგავს, ისვრება, დავალებებს ხარისხიანად ვერ ასრულებს, ის დრო გაიხსენეთ, როცა პატარა სიარულს სწავლობს და პირველ ნაბიჯებს დგამს. მაშინ არავის მოუვა აზრად, გააჩეროს და გაბრაზებით უთხრას: „ეს რა არის? ასე ვინ დადის? შემომხედე, როგორ უნდა გაიარო!“ ფსიქოლოგიური თვალთახედვით, იმ ბავშვისკენ მიმართული ნებისმიერი კრიტიკა, რომელმაც ახალი საქმის კეთება დაიწყო, არასერიოზულია.

დაწყებით განათლებას სკოლის ფსიქოლოგმა განსაკუთრებული

ყურადღება უნდა მიაქციოს და პედაგოგებსა და მშობლებთან თანმიმდევრულად უნდა იმუშაოს. აღმზრდელებმა უნდა გაითვალისწინონ:

● თუ დაწყებით კლასში ბავშვმა შემეცნების სიამოვნება და წარმატების სიხარული ვერ განიცადა, თანატოლებს ვერ დაუშეგობრდა, საკუთარ უნარებსა და შესაძლებლობებში ვერ დარწმუნდა, მომავალში ამის გამოსწორება ძალიან რთული იქნება.

● ნუ ჩაერევით იმ საქმიანობაში, რომლითაც ბავშვია დაკავებული (თუ იგი თავად არ გთხოვთ). მიეცით საშუალება, საკუთარი ძალები გამოსცადოს.

● თუ ბავშვს საქმისთვის თავის გათმევა უჭირს და დახმარებას გთხოვთ, აუცილებლად დაეხმარეთ – მხოლოდ იმ ნაწილში, რომელიც ეძნელება. სჯობს, დაეხმარება თვითონ დაასრულოს.

● ბავშვის უნარები და მთელი მისი პიროვნება მხოლოდ იმ საქმიანობისას ვითარდება, რომელსაც ის საკუთარი სურვილით ასრულებს და რომლის მიმართაც ინტერესს იჩენს.

● თავი აარიდეთ გადამეტებულ ზრუნვას. საკუთარი თავის მოვლასა თუ ქცევაზე პასუხისმგებლობა მას მიანდეთ. მიეცით საშუალება, თავად დაინახოს საკუთარი ქმედების (ან უმოქმედობის) უარყოფითი შედეგი. მხოლოდ ამის შემდეგ მიიღებს იგი იმ გამოცდილებას, რომელსაც მსგავს სიტუაციებში გაითვალისწინებს.

● სიტუაციის ობიექტურად შეფასებაში დაეხმარეთ, გადანყვეტილების მიღებისას კი, სჯობს, თავად იყოს აქტიური.

● თუ ბავშვი შემანუხებლად იქცევა, მას ამის შესახებ მიუთითეთ. შეაფასეთ ქცევა და არავითარ შემთხვევაში – პიროვნება („ეს ცუდი საქციელია“ და არა „შენ ცუდი ხარ, რადგან...“).

● როდესაც რაღაცის გამოსწორებას ცდილობთ, სწრაფ ცვლილებას

ბეგს ნუ ელით. ბავშვს არ შეუძლია ესა თუ ის ჩვეულება დამოუკიდებლად შეცვალოს. მას უფროსის დახმარება სჭირდება. შეგიძლიათ მის ირგვლივ გარემო შეცვალოთ. დაიხმარეთ სპეციალისტი და თავად განსაზღვრეთ, რისი შეცვლაა შესაძლებელი.

● დაეყრდენით მისი ხასიათის ძლიერ მხარეებს. დაივინყეთ ძველი წარუმატებლობები. დაიხსომეთ მხოლოდ წარმატებები.

დაწყებითი სკოლის სასწავლო-სააღმზრდელო პროგრამის სწორად დაგეგმვა და განხორციელება მთელი სკოლის წარმატებულ საქმიანობას მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავს. თუმცა არანაკლებ მნიშვნელოვანია ბავშვობიდან მოზარდობაში გარდამავალი ხანა, გარდატეხის ასაკი, რომელიც რამდენიმე განსხვავებულ ეტაპს მოიცავს. ამ პერიოდისთვის ბავშვის ნდობა უკვე მოპოვებული უნდა გვექნოდეს, რათა ურთიერთობის სასურველი ფორმები შევინარჩუნოთ, თანამშრომლობა და დახმარება შევძლოთ. ბავშვები აქტიურად უნდა იყვნენ ჩართულნი სასკოლო ცხოვრებაში, სასწავლო პროცესის მიზნები და ამოცანები გაცნობიერებული უნდა ჰქონდეთ, მათი ინტერესთა სფეროებიც გამოკვეთილი უნდა იყოს.

ამ ეტაპზე ფსიქოლოგებისა და პედაგოგების წინაშე განსხვავებული ამოცანები დგება. სირთულეების დაძლევა დროულად, სერიოზული პრობლემების ჩამოყალიბებამდე უნდა მოხდეს. ბავშვებს შეფასების ობიექტური კრიტერიუმების შემუშავებაში უნდა დავეხმარეთ. სწორედ ამ დროს ჩნდება პირველი სერიოზული წარმოდგენები საკუთარ შესაძლებლობებზე, რაც თვითშეფასების სისტემის ჩამოყალიბების საფუძველს ამზადებს. მხარი უნდა დაუჭიროთ მათ მცდელობებს – ეს მოზარდებს მეტ თავდაჯერებულობასა და სრულფასოვნების განცდას მისცემს. დავეხმარეთ, რომ სწორად შეაფასონ ობიექტური რეალობა, ამ რეალობაში ცხოვრება ვასწავლოთ. ასევე მხარი უნდა დაუჭიროთ დამოუკიდებლობისკენ მათ ლტოლვას. მივცეთ საშუალება, ადრინდელზე

მეტი დრო გაატარონ მეგობრების გარემოცვაში, დავეგეგმოთ ექსკურსიები, საბანაკო შეკრებები და სხვა მსგავსი ღონისძიებები. მოზარდების ურთიერთობის შეფასებას დიდი სიფრთხილით უნდა მოვეკიდოთ. ეფექტური იქნება, თუ ფსიქოლოგი და პედაგოგი დაკვირვებებს დამოუკიდებლად აწარმოებენ და შეხედულებებს ერთმანეთს გაუზიარებენ. უნდა მოვერიდოთ გადამეტებულ კონტროლს – ამას იშვიათად მოაქვს წარმატება. უფრო სწორი იქნება, თუ მშვიდ დამოკიდებულებას შევინარჩუნებთ. ეს საშუალებას მოგვცემს, ინდივიდუალურ თავისებურებათა გათვალისწინებით, აღზრდის სწორი სტრატეგია შევიმუშაოთ და მოზარდებს დავეხმაროთ, რომ გარემოში თავი კომფორტულად იგრძნონ.

სკოლაში ყველასთვის ერთი განაწესი მოქმედებს და ურთიერთობის განსაზღვრული ფორმები არსებობს, მისი დამთავრების შემდეგ კი, ახალგაზრდებს მნიშვნელოვნად გაართულებულ გარემოში უხდებათ თავის დამკვიდრება, ადგილის პოვნა, პოზიტიური ურთიერთობების შენარჩუნება. ყველა კონკრეტულ შემთხვევაში, ინდივიდუალურ მიდგომას უნდა მივმართოთ, რათა მოზარდი საკუთარ შესაძლებლობებში უკეთ უნდა გაერკვეს, ასევე, საკუთარ საქციელზე პასუხისმგებლობის აღება, თავისი მოსაზრებების დაცვა ისწავლოს. ეს ყველაფერი მას გარემოსთან ადაპტაციის გზების მოძებნასა და ცხოვრების ჯანსაღი წესის გათავისებაში დაეხმარება.

სასკოლო ცხოვრების ამ ორი უმნიშვნელოვანესი, თვისობრივად განსხვავებული ეტაპის წარმატებით განხორციელებისათვის ფსიქოლოგების თანმიმდევრული და მიზანმიმართული მუშაობა და მათთან აქტიური თანამშრომლობაა აუცილებელი. რაც უფრო ადრე დავინყებთ ბავშვის პიროვნულ თავისუფლებაზე ზრუნვას, მით მეტად ვიქნებით დარწმუნებული, რომ იგი ადრეული ასაკიდანვე შეძლებს ცხოვრების რთულ სიტუაციებში სწორ ორიენტირებას.

ქართული ტელევიზორი და განათლება

საგანმანათლებლო გადაცემების დეფიციტი
ქართულ ტელევიზორში

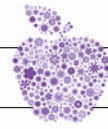
ტელევიზიას ბევრი სასარგებლო საქმის ხელშეწყობა შეუძლია. საზოგადოებრივი მაუწყებელი („პირველი არხი“) ვალდებულიც კია, საგანმანათლებლო ფუნქცია შეითავსოს და განათლება-შემეცნებაზე საზოგადოების მზარდი მოთხოვნა დააკმაყოფილოს.

ალექო ციციტიშვილი

„მაუწყებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 თავის მე-16 მუხლის „ბ“ პუნქტის თანახმად, „საზოგადოებრივი მაუწყებელი ვალდებულია, უზრუნველყოს საზოგადოებრივი ინტერესის შესაბამისი თანასწორობა ახალ ამბებს, საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ, საგანმანათლებლო-შემეცნებით, კულტურულ და სპორტულ პროგრამებს შორის“. ზოგადად, ამ

ვალდებულების შესრულებას საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია აკონტროლებს. ამავდროულად, კანონზე დაყრდნობით, საზოგადოებრივი მაუწყებლის საქმიანობის პრიორიტეტებს ტელევიზიის სამეურვეო საბჭო განსაზღვრავს.

კომერციული ტელევიზიები გადაცემების სპეციფიკასა და პროფილს

თავად ირჩევენ და მთლიანად მათ ნებაზეა დამოკიდებული, საგანმანათლებლო ხასიათის გადაცემებს მოამზადებენ თუ საეთერო დროს მხოლოდ ბრაზილიურ ტელესერი-ალებს დაუთმობენ.

ბოლო წლების საგანმანათლებლო გადაცემებიდან, პირველ რიგში, თანამედროვე მწერლის, აკა მორჩილას საავტორო გადაცემა – „უცნობი საქართველო“ გვახსენდება. „იმედის“ მაყურებელზე დიდ შთაბეჭდილებას ახდენდა მწერლის ისტორიული ექსკურსები მე-19 საუკუნის თბილისში, უშუალო თხრობის მანერა და სხვადასხვა არქივიდან ამოკრეფილი საინტერესო ფაქტები, რომლებსაც ისტორიის ვერცერთ სახელმძღვანელოში ვერ ნახავდით. აკა მორჩილამ დაამტკიცა, რომ სრულიად შესაძლებელია, სალექციო ფორმატით თანამედროვე სინამდვილეშიც მომზადდეს რეიტინგული გადაცემები.

უფროს თაობას კარგად ახსოვს საბჭოთა პერიოდის „პირველ არხზე“ მიზნობრივ აუდიტორიაზე გათვლილი საკვირაო ლექციები. ეს ქართული ენისა და ლიტერატურის, ასევე – უცხო ენებისა და სხვა დისციპლინების სატელევიზიო გაკვეთილები იყო. მათ შორის ყველაზე საინტერესო და სიცოცხლისუნარიანი თამაზ კვაჭანტირაძის საავტორო გადაცემა გამოდგა, რომლის თანამედროვე ვერსია ტელეთერში წლების შემდეგაც გამოჩნდა. ახალი ფორმატის გადაცემაში ყურადღებას იქცევდა რეალური აუდიტორია, დაფითა და მერხებით, სადაც რამდენიმე ბეჯითი მოწაფე თამაზ კვაჭანტირაძეს უსმენდა.

„წავიდა ის დრო, როცა, უბრალოდ, ლექციებს გვიკითხავდნენ ეკრანიდან“, – ამბობს ჩვენთან საუბრისას საზოგადოებრივი მაუწყებლის გენერალური პროდიუსერი, **გიორგი**

გაჩეჩილაძე და ერთ-ერთ გადაცემას იშველიებს საზოგადოებრივი მაუწყებლის პროგრამიდან. უმცროს-კლასელთათვის ინგლისური ენის შემსწავლელი გადაცემა – ქართულად ადაპტირებული ამერიკული პროექტი – ეთერში შაბათ-კვირას, საბავშვო პროგრამაში გადიოდა: „მართალია, ამერიკული პროექტი იყო, მაგრამ მთლიანად ჩვენ ვახმოვანებდით, ჩვენ ვადებდით გრაფიკას და ანიმაციას. დიამეტრალურად განსხვავდებოდა საბჭოური გადაცემების ფორმატიდან – ბავშვები ერთობოდნენ და ამავე დროს ინგლისურ ენასაც სწავლობდნენ. ცოტა ხანში, ეთერს მსგავსი გადაცემა დაუბრუნდება, ოღონდ უკვე მთლიანად ქართული პროექტი. მაყურებელთა დღევანდელი მოთხოვნები სრულიად სხვაა. არ შეიძლება კვირა დღეს, როცა ბავშვი ისვენებს, მასწავლებელი დაფასთან იდგეს და ცარცით რალაცას წერდეს“.

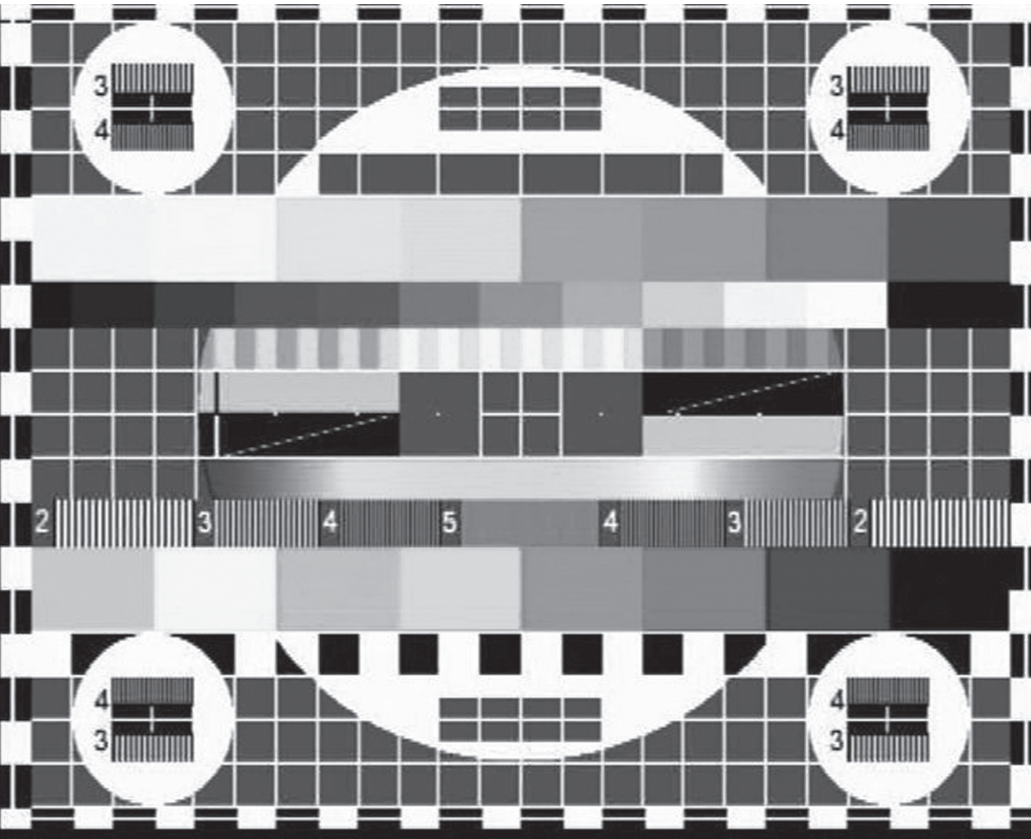
ჩვენი მიზანი უნდა იყოს, შევექმნათ ზოგადი განწყობა, რათა მოსწავლეები ცოდნას დაენაფონ. ეს განწყობა უნდა გავავლიოთ და უარი ვთქვათ მშრალად მიწოდებულ ინფორმაციაზე. “

ამ საკითხზე საზოგადოებრივი მაუწყებლის გენერალურ პროდიუსერს მედია-ექსპერტი **ია ანთაძე** ეთანხმება, რომელიც ცოტა ხნის წინ საზოგადოებრივი მაუწყებლის ხელმძღვანელის პოსტზე კენჭს იყრიდა: „ძველი დროის საკვირაო გადაცემებიდან მკაფიოდ მხოლოდ თამაზ კვაჭანტირაძის გაკვეთილები მახსოვს. მას, რატომღაც, უფროსი თაობის ადამიანები უფრო მეტი

ინტერესით უსმენდნენ, ვიდრე აბიტურიენტები. ბუნდოვნად მახსოვს უცხო ენის გაკვეთილები, რომლებიც, არ ვიცი, რამდენად სასარგებლო იყო ვინმესთვის. მე და ჩემს მეგობრებს ამგვარი გაკვეთილებით არაფერი გვისწავლია. დღეს მსგავსი გაკვეთილების ფორმატი უალრესად სახალისო და მიმზიდველი უნდა იყოს, რაც ძველ გაკვეთილებს ერთმნიშვნელოვნად აკლდა“.

ქართულ ტელევიზორებში სკოლები-სა და უმაღლესი სასწავლებლების პრობლემების ამსახველი გადაცემების დეფიციტიც შეინიშნება. სახელმწიფო ცდილობს, რეგულირებადი გახადოს მასწავლებლის პროფესია. მალე ყველა პედაგოგი ვალდებული იქნება, სერტიფიცირება გაიაროს და სერტიფიკატი მიიღოს. სხვადასხვა შეხვედრაზე მასწავლებლები ხშირად ითხოვენ, განათლების რეფორმაზე მეტი ინფორმაცია ჰქონდეთ. ისინი ტელევიზიებსაც სთხოვენ ერთ-ერთი მედიატორის ფუნქციას განათლების სამინისტროსა და პედაგოგებს შორის.

ია ანთაძე დარწმუნებულია, რომ განათლების რეფორმის არსისა და მიმდინარეობის შესახებ საინტერესოდ მომზადებული გადაცემა ან გადაცემათა ციკლი საზოგადოების დიდ ინტერესს გამოიწვევს: „ჩემთვის გაუგებარია, რატომ არ ამზადებს საზოგადოებრივი მაუწყებელი გადაცემებს განათლების პრობლემებზე და რატომ არ აძლევს პედაგოგებს საშუალებას, უამბონ საზოგადოებას საკუთარი პროფესიული საქმიანობის შესახებ. პირადად მე ასეთი გადაცემის მუდმივი მაყურებელი ვიქნებოდი. მართალია, მისი ფორმატის შემუშავებას პროფესიონალების სერიოზული მუშაობა დასჭირდებოდა, მაგრამ მაყურებლისთვის საინტერესო იქნებოდა ნებისმიერი ფორმატი, თუნდაც – დიალოგი ან დისკუსია სტუდიაში“.

განათლებისა და მეცნიერების ყოფილი მინისტრი, **გია ნოდია** ფიქრობს, რომ გადაცემა, რომელიც მხოლოდ განათლების რეფორმას შეეხება, ნაკლებად სიცოცხლისუნარიანი აღმოჩნდება. უკეთესი იქნება, თუ მსგავსი გადაცემები განათლების სფეროში არსებული პრობლემების ირგვლივ მომზადდება, რასაც რეფორმის თემა ბუნებრივად მიეხმება.

გიორგი ჭანტურია, საზოგადოებრივი მაუწყებლის დირექტორი, მაყურებელს ჰპირდება, რომ ახალი წლიდან „1 არხზე“ განახლდება საგანმანათლებლო-შემეცნებითი და შემეცნებით-გასართობი გადაცემების ფორმატებიც. მზადდება რამდენიმე ახალი გადაცემა, მათ შორის „ბი-ბი-სის“ ლიცენზირებული და ქართულად ადაპტირებული პროექტები. **Discovery**-ის დოკუმენტურ ფილმებს კი **History Channel**-ისა და სხვა ცნობილი ევროპული ბრენდების შემეცნებითი ფილმებიც დაემატება.

საგანმანათლებლო-შემეცნებითი თოქ-შოუს კარგი მაგალითია „იტალიური ეზო“ საზოგადოებრივ მაუწყებელზე. მისი მიზანი საქართველოში მცხოვრები სხვადასხვა ეროვნების ადამიანების სამოქალაქო ინტეგრირების ხელშეწყობა და სახელმწიფოებრივი ერთიანობის გრძნობის გაღრმავებაა. ყოველკვირეულ სატელევიზიო თოქ-შოუში სიუჟეტებს დიდი ადგილი ეთმობა, რაც მას კიდევ უფრო დინამიურს ხდის. სიუჟეტების თემატიკა ეთნიკურად მრავალფეროვანი რეგიონების პრობლემებს, მათი მოგვარების პერსპექტივებს, საერთო ღირებულებებსა და წარმატებული თანაცხოვრების მაგალითებს უკავშირდება. თოქ-შოუში სპეციალურ სტუმრებსაც იწვევენ – საქართველოს არაქართველ მოქალაქეებს.

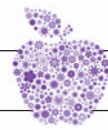
საზოგადოებრივი მაუწყებლის გენერალური პროდიუსერის თქმით, საზაფხულო ტაიმ-აუტის შემდეგ „იტალიური ეზო“ ეთერს განახლებული ფორმატით და შეცვლილი

სახელწოდებით დაუბრუნდება. ასევე, სხვა სახელითა და ბევრად უფრო მიმზიდველი ფორმატით დაბრუნდება თოქ-შოუ მოზარდებისთვის „კედელი“.

თანამედროვე მოთხოვნების შესაფერისი გადაცემების მომზადებისას უცხოური არხების გამოცდილებაც გასათვალისწინებელია. განვითარებულ ქვეყნებში არა მხოლოდ საგანმანათლებლო გადაცემები, არამედ სპეციალური სასწავლო არხებიც კი არსებობს. განათლებას განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს უცხოურ არაკომერციულ (საზოგადოებრივ) არხებზე. ამასთანავე, არსებობს სახელგანთქმული შემეცნებითი კომერციული არხებიც – **Discovery**, **History**, **National Geographic** და ა.შ. მათი პოპულარობა და რეიტინგი ადასტურებს, რომ შემეცნებითი ხასიათის დოკუმენტურ ფილმებზე მოთხოვნა წლიდან წლამდე იზრდება.

ქართულ ტელევიზორებში საგანმანათლებლო და შემეცნებითი გადაცემების დეფიციტი მაინც საგრძნობია. ცალკეული წარმატებული პროექტები სასურველ ამინდს ვერ ქმნის. კარგია, რომ საზოგადოებრივი მაუწყებლის ხელმძღვანელები არსებულ პრობლემას ხედავენ და დასახული პრიორიტეტების შესრულებაზე ფიქრობენ. ამ გზაზე მათ საზოგადოების მხარდაჭერა არ მოაკლდებათ.

როცა უანი საქმე ბიყვარს

პედაგოგობა რთულიც არის და ადვილიც

მწერალი და მთარგმნელი გიორგი ლობჯანიძე
„მასწავლებლის“ სტუმარია. თავის პედაგოგებს
სიყვარულში ის კიდევ ერთხელ უტყდება.

ნატო ინგოროყვა

**როგორ იხსენებთ სკოლას და
მასწავლებლებს? როგორი იყო
სკოლა, როცა თქვენ
სწავლობდით? როგორ
ფიქრობთ, რა შეიცვალა?**

ხაშურის I საშუალო სკოლა 1991 წელს დავაშთავრე. სხვათაშორის, ბევრი ჩემი თაობელისგან განსხვავებით, რომელთათვისაც სკოლა დიდ ფსიქოლოგიურ სტრესს უკავშირდებოდა, მონაფეობის წლები, კლასელები და მასწავლებლები ძალიან ტკბილად მახსენდება. არ ვიცი, როგორ მოახერხეს ჩემმა პედაგოგებმა, რომ ჩემთვის, ადამიანისთვის, რომელიც მუდმივად წინააღმდეგობრივი სულითაა გაჟღენთილი და რომელსაც სინამდვილისადმი ჰიპერკრიტიკული დამოკიდებულება ბავშვობიდანვე გარკვეული თვითიზოლაციისკენ უბიძგებდა, სკოლაში ნამდვილი ოაზისი, უაღრესად შემოქმედებითი გარემო შეექმნათ. ეს ალბათ სკოლის მაშინდელი დირექტორის, ლია ებანოიძის დამსახურება იყო, მაგრამ სხვა მასწავლებლებიც არანაკლებ ენერგიას ხარჯავდნენ იმისათვის, რომ თავი სრულფასოვან ადამიანებად გვეგვრძნო და სწავლისთვის ყველანაირი პირობა გვექონოდა.

არაჩვეულებრივი კლასის ხელმძღვანელი მყავდა – თამარ გაგნიძე, რომელიც ისტორიას გვასწავლიდა და მისი გაკვეთილი მართლაც დღესასწაული, პატარა სპექტაკლი იყო. მასწავლებელი ახერხებდა,

რომ მოსწავლეებს თავი გაკვეთილზე კი არა, იმ ისტორიულ გარემოში გვეგვრძნო, რომლის შესახებაც გვესაუბრებოდა. როგორც კლასის ხელმძღვანელი, შეუდარებელი იყო: ჩვენი გუნება-განწყობილების უმნიშვნელო ცვლილებასაც კი ყურადღებით აკვირდებოდა და მიზეზებს ტაქტიკურად არკვევდა.

ძალიან გამიმართლა ქართულის მასწავლებლებშიც. V-VI კლასებში ქართულს მარინა ციციქიშვილი გვასწავლიდა – უკეთილშობილესი ადამიანი და თავისი საგნის ჩინებულად მცოდნე. VII კლასიდან კი ფატი კურტანიძე გვყავდა, რომელთანაც დღემდე ვმეგობრობ. ის ჩემს უახლოეს ადამიანად მიმაჩნია.

სრულიად განსაკუთრებული თემაა ბიოლოგიის გაკვეთილი და ჩემი უსაყვარლესი მასწავლებელი – მერი ხარაბაძე. ბიოლოგიის კაბინეტში იმდენი მცენარე ყვაოდა, რომ თავი ამაზონიის ჯუნგლებში გეგონებოდა. ამ მცენარეებს ჩვენი მერი მასწავლებელი თავს ევლებოდა და მონაფეებსაც ბუნების გაფრთხილებასა და სიყვარულს გვასწავლიდა.

ბიოლოგიის კაბინეტში ხელნაწერ ჟურნალს ვაწარმოებდით, რომლის წინა ნომრები, ჩვენი წინამორბედი თაობების შედგენილი, სათუთად

წიგნიერებაზე ზრუნვა სახელმწიფო პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილი უნდა გახდეს. მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რომ წიგნიერება სათანადოდ ფასდება და დაფასება მატერიალური დოვლათითაც გამოიხატება.

ინახებოდა ძველისძველ კარადაში. სკოლა, სადაც ვსწავლობდით, ასწლოვანი ტრადიციის იყო და ეს ყველაფერში იგრძნობოდა, განსაკუთრებით კი ბიოლოგიის კაბინეტში ჩანდა. მახსოვს, ერთხელ მერი მასწავლებელმა ჩემს კლასელ გიორგი ბარბაქაძეს უთხრა: შენხელა რომ იყო, მამაშენს მე ვასწავლიდი და შენს შვილსაც მე უნდა ვასწავლოო.

ჩემი მერი მასწავლებელი დღეს სკოლაში აღარ მუშაობს, მაგრამ ცხოვრების, მონაფეებისა და საქმის სიყვარული უწინდებური შერჩა. მითხრეს, თვალთ დააკლდა და კითხვა უჭირს, მაგრამ შენი დაწერილი არაფერი გამორჩება, ყველაფერს საგანგებოდ უკითხავენო.

პუმანიტარული საგნების მასწავლებლები რომ მიყვარდა, ეს რა გასაკვირია. ხაშურის I სკოლაში მათემატიკის, ფიზიკისა და ქიმიის პედაგოგებიც კი ისეთები გვყავდა, რომ ჩემთვის სრულიად უინტერესო რამდენიმე საგანს (ფიზიკის გარდა, ყველა დანარჩენს) სწორედ მათი ხათრით ვსწავლობდი.

მათემატიკის მასწავლებელი გულწრფელად მიყვარდა, როგორც უარესად ლოგიკური, განონასწორებული და გონიერი ადამიანი.

სულ სხვა საქმე იყო ფიზიკის გაკვეთილი და ნელი ფცქიალაძე. ჩვენს სკოლას, მგონი, მთელს რაიონში საუკეთესო ფიზიკის ლაბორატორია ჰქონდა, სადაც მუდმივად დიდი ცნობისნადილით ვტრიალებდით და ნაირგვარ ცდებს ვატარებდით. ჩემი ცდები ხშირად აფეთქებებით მთავრდებოდა, მაგრამ სწორედ მათი წყალობით მივხვდი, რომ ექსპერიმენტი შეიძლება ყოველთვის წარმატებით არ დამთავრდეს. გარისკვა კი მაინც ღირს, რადგან ცოდნას მხოლოდ ასე მოიპოვებ.

თინიკო მასწავლებელმა ქიმია ისე კარგად მასწავლა, რომ სკოლის დამთავრებისას სერიოზულად ვფიქრობდი, საბუთები სწორედ ქიმიის ფაკულტეტზე შემეტანა!

სკოლის ნამდვილი კოლორიტი იყო გეოგრაფიის მასწავლებელი – ეკატერინე სვანიძე. კომუნისტურად ნაწრთობი ქალბატონი უქნარა მონაფეთა ნამდვილ რისხვად ჩანდა, თუმცა თუ ახლოს გაიცნობდი, მიხვდებოდი, როგორ უყვარდა ყველა მოსწავლე. კატო მასწავლებლის შემწეობით, დაფასთან გასული განზილებილი არასდროს დარჩებოდი. ნებისმიერი გეოგრაფიული პუნქტის მოსაძებნად, რუკაზე ჯოხი ალალებდნენ რომ დაგედო, კატო მასწავლებელი იმდენს გიძახებდა: „ჰოო, ჰოოო, ცოტა ზეითა, ცოტა ქვეითაო“, რომ ბოლოს და ბოლოს დასახელებულ ადგილამდე მაინც მიგიყვანდა. თანაც ამას ისეთი დიდი ტაქტით გააკეთებდა, რომ სრულიად დარწმუნებული დარჩებოდი: ეს გეოგრაფიული პუნქტი სწორედ შენ იპოვე!

როგორც ვიცი, პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეო. რთულია? როგორი სტუდენტობა გყავს? რამდენად არიან მზად უმაღლესი განათლების მისაღებად და რა მახასიათებლებით გამოირჩევიან?

როგორ გითხრათ, პედაგოგობა რთულიც არის და ადვილიც. უბრალოდ, შენი საქმე ძალიან უნდა გიყვარდეს, რომ დღევანდელ ვითარებაში უმაღლესი სასწავლებლის მასწავლებლობა მოინდომო. სირთულეების მიუხედავად, ბედნიერი ვარ იმით, რომ სწორედ იქ ვარ, სადაც ჩემი თავი წარმომედგინა. სტუდენტებთან ურთიერთობა დიდ სიამოვნებას მანიჭებს და ისეთი სასიცოცხლო ენერგიით მავსებს, რომ ყველანაირი სანუხარი მაგინყდება. თუმცა წლითინლობით ვგრძნობ, როგორ იჩინა თავი ყველა იმ პრობლემამ, რაც დროთა განმავლობაში სასკოლო განათლების სფეროში დაგვიგროვდა. დღევანდელი სტუდენტობა წიგნს ნაკლებად ეტანება და უფრო ცოდნის პრაქტიკული გამოყენებითაა დაინტერესებული. ვამჩნევ, რომ გარკვეული ნაწილი მხატვრული ლიტერატურის კითხვას დროის ფუჭ კარგვად თვლის. მათ

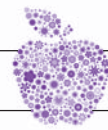
ურჩევნიათ, იმ დროში, რასაც წიგნის წაკითხვას მოახმარდნენ, ისეთი პრაქტიკული რამ ისწავლონ, რაც ყოფაში გამოადგებათ. ეს დამოკიდებულება, როგორც ცხოვრებისადმი თავისებური მიდგომა, ალბათ პრავმატული ფილოსოფიით იკვებება. ნამდვილი განათლება კი მხოლოდ ყოველდღიურობით არასოდეს შემოიფარგლება.

თქვენ თეირანის უნივერსიტეტში სწავლობდით. რითი განსხვავდება დასავლური განათლების სისტემა აღმოსავლურისგან?

დასავლურ და აღმოსავლურ განათლებას ერთმანეთისგან ასე მკვეთრად არ გავმიჯნავდი. განათლების შეფასების კრიტერიუმი შეიძლება იყოს: ხარისხიანი ან უხარისხო და არა ის, თუ სად გაქვს ეს განათლება მიღებული – აღმოსავლეთში თუ დასავლეთში.

ცხადია, არსებობს ბევრი ფორმალური ნიშანი, რაც დასავლურ და აღმოსავლურ საგანმანათლებლო სისტემებს ერთმანეთისაგან მკვეთრად განასხვავებს. ჩემი დაკვირვებით, აღმოსავლური საგანმანათლებლო სისტემა მოძღვარზე, სულიერ წინამძღოლზე ორიენტირებული სისტემაა.

თეირანის მაგალითზე შეიძლება ერთი რამ ითქვას: აღმოსავლეთმა მოახერხა, ისე შეენარჩუნებინა ტრადიციული საგანმანათლებლო მიდგომები და გამოცდილება, რომ ამას სასწავლო პროცესის თანამედროვე სისტემაში ინტეგრაციისთვის ხელი არ შეეშალა. კარგი იქნება, თუ უმაღლესი განათლების რეფორმირების დღევანდელ ეტაპზე ამ გამოცდილებას აქტიურად გავითვალისწინებთ. საუნივერსიტეტო განათლების მხრივ, საქართველოს ირანზე გაცილებით ძველი ტრადიცია აქვს და ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტი ბევრი ნიშნით უსწრებს თეირანის უნივერსიტეტს. მიუხედავად ამისა, მიმაჩნია, რომ სხვათა სასიკეთო გამოცდილების შემოქმედებითად გაზიარება მაინც არ გვან-

ყენდა. ბევრი პროცესი, რისი მომსწრეც დღეს ვართ ქართულ საგანმანათლებლო სისტემაში, ირანულმა განათლებამ უფრო ადრე და წარმატებით გაიარა.

თქვენი აზრით, რა უნდა გაკეთდეს იმისთვის, რომ საქართველოში მიღებული განათლება ხარისხიანი და „პრესტიჟული“ იყოს?

ალბათ უნდა გაგრძელდეს ყველა ის მნიშვნელოვანი რეფორმა, რაც ქართულ საგანმანათლებლო სისტემას თანამედროვე ცივილიზებული მსოფლიოს საგანმანათლებლო სისტემებთან აახლოებს. რეფორმის პროცესი ძალიან მტიკივნი ული გამოდგა ჩვენი საზოგადოებისათვის, რადგან სწორმა იდეამ „ადგილზე“, ანუ განხორციელებისას უამრავი მახინჯი ტენდენცია გამოააშკარავა.

ხარისხიან განათლებას „უხარისხო“ მასწავლებელი ვერაფრით მოგვცემს. „უხარისხოში“ მაინცდამაინც დისერტაციის დაუცველებს როდი ვგულისხმობ. „ხარისხიანში“ კი, რა თქმა უნდა, ყოველმხრივ განათლებული და თავისი საქმის ჩინებულად მცოდნე ადამიანი იგულისხმება, რომელსაც სტუდენტებთან ურთიერთობის უნარიც მოსდევს. ამიტომაც, პედაგოგთა კონკურსი კადრების მექანიკური შერჩევა კი არა, ხანგრძლივი, გააზრებული და მიზანმიმართული პროცესი უნდა იყოს.

კონკურსებსა და პედაგოგიურ პერსონალზე იმიტომ ვამახვილებ ყურადღებას, რომ ფორმალური ნიშნით (სილაბუსებით, კურიკულუმებით, სალექციო-სასემინარო კრედიტებით და ა.შ.) ჩვენი უნივერსიტეტები უკვე დაუახლოვდა მსოფლიო საგანმანათლებლო სისტემას, ხოლო თუ მას მოკლე ხანში ხარისხობრივადაც დაუახლოვდებით, რეფორმის წარმატებაზე საუბარი მხოლოდ მაშინ შეგვეძლება.

გარდა იმისა, რომ თავად ენე-ვით პედაგოგიურ საქმიანობას, მშობელიც ბრძანდებით. რა

პრობლემებს ხედავს დღევანდელ სკოლაში მშობელი გიორგი ლოჟანიძე?

ჩემი შვილი გამორჩეულ სკოლაში – თბილისის I საჯარო სკოლაში სწავლობს. მასწავლებელშიც ძალიან გაგვიმართლა. ქალბატონი ნანა ჭანტურია თავისი საქმისთვის დაბადებული პიროვნებაა.

ამჟამად მომავალი აკრედიტაციისათვის სკოლის მომზადება მიმდინარეობს და ამ პროცესში, როგორც მშობელი, მეც ვარ ჩართული. მასწავლებლებიც, ბავშვებიცა და მშობლებიც აქტიურად ვმუშაობთ იმაზე, თუ რა ნიშა შეიძლება დაიკავოს ჩვენმა სკოლამ ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში, რა შეიძლება გახდეს ის განმასხვავებელი ნიშანი, რითიც თბილისის I საჯარო სკოლა საინტერესო იქნება იმ მშობლისთვის, რომელსაც სასკოლო ასაკის შვილი ჰყავს. ვფიქრობ, ამ სკოლას უამრავი რამ აქვს შესათავაზებელი, უბრალოდ, აქცენტები სწორად უნდა გაკეთდეს და გადანაწილდეს.

მეჩვენება, რომ დღევანდელი სკოლა სიძნელეებით უფრო დახუნძლულია, ვიდრე ჩემი მოწაფეობისდროინდელი. თუმცა დღეს სწავლა იმის გამო უფრო საინტერესოა, რაც ამ პრობლემათა უმრავლესობას ქმნის: სიახლეები, რომელთა დამკვიდრებაც უმტიკივნიულოდ არ მიმდინარეობს.

დღევანდელი სკოლის უმთავრესი პრობლემა მაინც სახელმძღვანელოები მგონია. ერთი მხრივ, სახელმძღვანელოების ბაზარზე გამძაფრებულმა კონკურენციამ მასწავლებელს, საუკეთესოს შერჩევის თვალსაზრისით, დიდი გასაქანი მისცა, მაგრამ არსებობს მეორე მხარე: რამდენად შესაბამემა ეს სახელმძღვანელოები მოსწავლის განვითარების ეტაპებს? იყო რამდენიმე შემთხვევა, როცა ერთი და იგივე ლექსი ბავშვმა მეორე კლასშიც ისწავლა და მესამეშიც, მხოლოდ იმიტომ, რომ სკოლა შეიცვალა და სხვადასხვა მასწავლებელმა სხვადასხვა ავტორის წიგნი შეარჩია.

ზოგადად, მოსწავლის წიგნთან მიბრუნების პრობლემა დგას. რაში ხედავთ გამოსავალს?

სამწუხაროდ, წიგნთან ადამიანი ისე ვეღარასდროს მივა, როგორც ადრე მიდიოდა. ინტერნეტ-სივრცის განვითარებამ ბევრი რამ შეცვალა და მეშინია, ჩვენც იმ ადამიანებს არ დავემსგავსოთ, ვინც თავის დროზე თიხის ფირფიტების ქალღმერთ ჩანაცვლებას აპროტესტებდა, ანდა ხელნაწერი წიგნების ნაბეჭდი პროდუქციით შეცვლის დროს წიგნის მიმართ დამოკიდებულების შეცვლაზე საუბრობდა.

ეს აბსოლუტურად სხვა საკითხია. მგონი, წიგნთან მიბრუნების პრობლემა კი არა, წერა-კითხვის გავრცელების პრობლემა გვიდგას. როგორ გგონიათ, მოსახლეობის, განსაკუთრებით ახალგაზრდობის რამდენი პროცენტია დღეს წიგნის მკითხველი? შესაბამისი სტატისტიკა რომ ვაწარმოოთ, მერწმუნეთ, შედეგები შემადრწმუნებელი აღმოჩნდება. ქართული საზოგადოების იდეალი, სამწუხაროდ, განათლება და წერა-კითხვა, წიგნიერება აღარ არის.

გამოსავალი კი ის არის, რომ წიგნიერებაზე ზრუნვა სახელმწიფო პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილი უნდა გახდეს. მოსწავლემ უნდა დაინახოს, რომ წიგნიერება სათანადოდ ფასდება და დაფასება მატერიალური დოვლათითაც გამოიხატება. სხვა შემთხვევაში, ისეთი პრაგმატული თაობა წამოვიდა, რომ წიგნის კაცების რიცხვი, სამომავლოდ, ჩვენში კიდევ უფრო შემცირდება.

წარმოიდგინეთ, რომ ამ ჟურნალს თქვენი მასწავლებლებიც წაიკითხავენ, რას ეტყოდით მათ და რას ეტყვით თანამედროვე მასწავლებლებს?

ყველანი მიყვარხართ. მაპატიეთ, თუ ოდესმე რამე განყენინეთ.

სკოლა და

ისტორიული შენობები

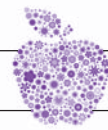
როდესაც ჩვენი წინაპრები, გიმნაზიებსა და პანსიონებს აშენებდნენ, ამ საქმეს საუკეთესო არქიტექტორებს ანდობდნენ და სასწავლებლებში ამაღლებული განწყობის შექმნას ცდილობდნენ. მაღალი ჭერი, ნათელი ოთახები, გაშლილი სივრცე, ექსტერიერისა და ინტერიერის ჩუქურთმები და ბარელიეფები, მოზაიკური იატაკი, ბუხრები და კედლის ღუმელები, მარმარილოს კიბეები, აივნები, განთებული ჰოლი და დერეფნები... ასეთ შენობაში დღეს თბილისში 12 სკოლაა განთავსებული. ეს შენობები, დღეს, დედაქალაქის დაცულ ძეგლთა ნუსხაშია შეტანილი.

ბელა ჩიკურიშვილი

მოსწავლეები მუდმივად გრძნობენ, როგორ შენობაში უწევთ განათლების მიღება. ამას წერენ სასკოლო თხზულებებშიც, აღნიშნავენ პირად საუბრებშიც...

რუსთაველის გამზირზე მდებარე პირველი საჯარო სკოლა მე-19 საუკუნის 30-იან წლებში რუსული კლასიციზტური სტილით აშენდა, 1870 წელს კი შეედმა არქიტექტორ-

მა, ოტო სიმონსონმა იგი ოთხსართულიან შენობად გადააკეთა. ისტორიულ შენობებშია განთავსებული: 23-ე სკოლა უზნაძის 59-ში, 27-ე სკოლა აღმაშენებლის 170-ში, 30-ე სკოლა კიევის 4-ში, 46-ე სკოლა ჩუბინაშვილის 49-ში, 63-ე სკოლა უზნაძის 109-ში, 202-ე სკოლა გუთნის 6-ში, 43-ე სკოლა ასათიანის 50-ში, 49-ე სკოლა ბარნოვის 10-ში, 58-ე სკოლა ასათიანის 28-ში, 50-ე

სკოლა ქიქოძის 4-ში, 68-ე სკოლა ათონელის 27-ში.

კეთილშობილ ქალთა გერმანული პანსიონი

58-ე სკოლას, მისი არქიტექტურული სტილის გამო, ჰარი პოტერის სკოლას უწოდებენ: შენობა ნეოგოთურ სტილშია აგებული და აგურით მოპირკეთებული მისი ფასადი იდუმალიცაა და აღტაცებასაც იწვევს.

სკოლა 1893 წელს აშენდა. იგი თბილისის კეთილშობილ ქალთა გერმანული პანსიონი გახლდათ. ეს პანსიონი გერმანულენოვანი სასწავლებელი იყო და მასში განთავსებული სამლოცველოც ლუთერანული ეკლესიის ტრადიციას აგრძელებდა. ის სასწავლებლის მეორე სართულზე მდებარეობდა. მასწავლებლები იხსენებენ, რომ ამ შენობაში ორდანი გასული საუკუნის 70-იან წლებშიც კი ხელუხლებლად იდგა. პირველი მსოფლიო ომის დროს ლუთერანული ტაძარი რუს ეგზარხოსს მართლმადიდებლურად გადაუკეთებია. ყოფილი სამლოცველო კი, დღეს, სკოლის საკონცერტო დარბაზის ფუნქციას ასრულებს.

სასწავლებელში ლაზარეთი რამდენჯერმე განთავსებიათ: ჯერ პირველი მსოფლიო ომის დროს, შემდეგ მეორე მსოფლიო ომის წლებში. 2008 წლის აგვისტოში სკოლამ დევნილებიც შეიფარა: 175 დევნილიდან 2 ოჯახი დღესაც ამ შენობაში ცხოვრობს.

საბჭოთა პერიოდში იგი რუსულენოვანი იყო და 66-ე საშუალო სკოლის სახელით ფუნქციონირებდა. 2007 წელს კი, ოპტიმიზაციის შედეგად, მას 58-ე ქართული სკოლა შემოუერთდა – დღეს ის სწორედ ამ უკანასკნელის სახელით განაგრძობს არსებობას..

მოძალესკის გიმნაზია

1873 წელს პოლონელმა პედაგოგმა, ლევ მოძალესკიმ თბილისში ქალთა

პრო-გიმნაზია გახსნა, რომლის დირექტორად 1876 წლამდე თავად მუშაობდა. უცნობია, სად მდებარეობდა თავდაპირველად ეს გიმნაზია, 1902 წელს კი მისმა ხელმძღვანელობამ ახლანდელი უზნაძის 59 ნომერში სასწავლებლისთვის ახალი შენობის აგება გადაწყვიტა. საშენი მასალა პოლონეთიდან ჩამოიტანეს.

აქ დღემდე შემორჩა საკონცერტო დარბაზი, ექვსმეტრიანი ჭერით, ბარელიეფებით მორთული კედლებით და ორი უზარმაზარი ქალით.

სკოლის ბიბლიოთეკაში უნიკალური წიგნების ნახვა შეგიძლიათ. აქ ინახება მე-19 საუკუნის ბოლოს და მე-20 საუკუნის დასაწყისში გამოცემული ლექსიკონები, ენციკლოპედიები, გეოგრაფიული ლიტერატურა.

კომუნისტური რეჟიმის დამყარების შემდეგ ამ შენობაში რა ტიპის სასწავლებელი აღარ ყოფილა: შრომის სკოლა, საცდელ-საჩვენებელი შრომის სკოლა, მუშა-ახალგაზრდების სასწავლებელი, ტექნიკური სასწავლებელი. მოგვიანებით მას ილია ჭავჭავაძის სახელი მიენიჭა, რითიც აქ განსკუთრებით ამაყოფნა...

1919-28 წლებში მისი დირექტორი დიმიტრი უზნაძე ყოფილა, შემდეგ კი – გიორგი ახვლედიანი. პედაგოგებად სხვადასხვა დროს მუშაობდნენ: ია კარგარეთელი, ივანე გიგინეიშვილი, ნიკო კეცხოველი, დავით ლორთქიფანიძე.

ბრაზის სასახლე

ბარნოვის ქუჩის 10 ნომერში მდებარე 49-ე სკოლის შენობა, სამსართულიანი ულამაზესი სასახლე გენერალმა, გრაფმა ვლადიმერ ლევანდოვსკიმ 1903 წელს იმ გიმნაზიისთვის ააშენებინა, რომელიც პეროვსკაიას (ახლანდელი ახვლედიანის) ქუჩაზე თავად გაეხსნა.

გრაფი თვითონაც ამ სასახლეში ცხოვრობდა და რევოლუციამაც აქვე მოუსწრო. აღნიშნულ შენობაში ჯერ შრომის სკოლა, მერე კი რუსული სკოლა გაუხსნიათ, რომელიც მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ მე-9 რუსულ ვაჟთა სკოლად გადაუკეთებიათ. 2006 წლიდან აქ 49-ე საჯარო სკოლა ფუნქციონირებს.

ძველი სასახლიდან გარე ფასადი და ინტერიერის ნაწილებია შემორჩენილი: თაღები, ბუხრები, კიბე...

გიმნაზიის ერთ-ერთი პირველი კურსდამთავრებული ცნობილი ავიაკონსტრუქტორი, იგორ სიკორსკი გახლდათ. მისი ოჯახი საქართველოში კიევიდან გადმოსახლებულა. საბურთალოს მინდვრებზე პირველი აეროპლანი სწორედ ამ კაცს გაუშვია. სიკორსკიმ 1910 წელს დაამთავრა ლევანდოვსკის გიმნაზია, სადაც მასწავლებლად მისი ბიძა მუშაობდა. ეს უკანასკნელი 37 წლის რეპრესიებს ემსხვერპლა.

იძ, სადაც ტიტანები ოხრავნენ

უზნაძის 109-ში მდებარე 63-ე სკოლა 1862 წელს აშენებულია და მას საცხოვრებელი სახლის ფუნქცია ჰქონია. ამ შენობას ზუსტად ისეთივე ფასადი აქვს, როგორიც აღმაშენებლის გამზირზე მდებარე პოლიციის ცნობილ შენობას – თაღებითა და მხრებში მოხრილი ტიტანებით.

ექსტერიერიდან აღარაფერია შემორჩენილი. ერთ დროს ღია აივნები დღეს შუშაბანდებდა და ქცეული, ფლიგელი კი კომუნისტებს 1976-78 წლებში მიუშენებიათ. შენობა სამსართულიანია, 4,20 მ სიმაღლის ჭერით და 24 საკლასო ოთახით.

2002 წელს მიწისძვრამ ეს შენობა სერიოზულად დააზიანა. 2003 წელს იგი რკინის არმატურით შეიკრა და საფუძვლიანად გამაგრდა.

მანთაშოვის სავაჭრო სკოლა

ასათიანის ქუჩის 50 ნომერში, სადაც ახლა ტიციან ტაბიძის სახელობის 43-ე საჯარო სკოლაა, 1911 წელს თბილისელმა ნავთობის მაგნატმა, მეცენატმა ალექსანდრე მანთაშოვმა მე-3 გილდიის ვაჭართა სასწავლებელი გახსნა. ამბობენ, საძირკველიც თავისი ხელით გაჭრაო. მანთაშოვი 1911 წელს გარდაიცვალა და სკოლის გახსნას ვერ მოესწრო. აქ მისი ბიუსტი დაუდგამთ, რომელიც 1922 წლამდე მდგარა.

ეს სკოლა 1915 წელს თბილისში ჩამოსულ ნიკოლოზ II-საც მოუწახულებია, რაც სწორედ მის მნიშვნელობაზე მიუთითებს.

ძველი დროიდან შემორჩენილია საკონცერტო დარბაზი ხუთმეტრიანი ჭერით, რითაც სკოლა დიდად ამაყოფს, ისევე როგორც თავისი კურსდამთავრებულებით. მიქაელ ტარივერდიევის სახელი ყველასთვის კარგად არის ცნობილი, ისეთი პოპულარული ფილმების წყალობით, როგორიცაა: „გაზაფხულის ჩვიდმეტი გაელევა“, „ბედის ირონია“. მან

132 კინოფილმისთვის აქვს მუსიკა დაწერილი, გარდა ამისა, იგი ოთხი ბალეტის, ოთხი ოპერის, საორღანო ნაწარმოებების ავტორია. ტარივერდიევა 43-ე სკოლას ჰიმნიც დაუწერა.

დღეს მსოფლიოს მრავალ ქალაქში არსებობს კლუბი „43-ე“, რომლის წევრებიც ამ სკოლის ყოფილი მოსწავლეები არიან და თავშეყრის დღეც აქვთ დათქმული.

ქართული სათავადაზნაურო გიმნაზიის ისტორია

სოლოლაკში, ქიქოძის ქუჩის 4 ნომერში მდებარე 50-ე საჯარო სკოლის შენობა, ხელოვნებათმცოდნეთა შეფასებით, მაღალი მხატვრული ღირებულების მქონე, მოდერნის სტილის ნაგებობას წარმოადგენს.

ეს სამსართულიანი, ულამაზესი შენობა მოქალაქე ხარაზოვის საცხოვრებელი სახლი ყოფილა. 1923 წელს აქ სათავადაზნაურო გიმნაზიის ნანგრევებზე შექმნილი მე-14 შრომის სკოლა განუთავსებიათ. ეს ის სათავადაზნაურო გიმნაზიაა, რომლის დაარსებისთვის მე-19 საუკუნის მიწურულს ილია ჭავჭავაძემ და ქართველმა მოღვაწეებმა ყველაფერი გააკეთეს. იმ დროს ხომ კლასიკურ გიმნაზიებსა და სხვა სასწავლებლებში სასწავლო პროცესი რუსულ ენაზე მიმდინარეობდა.

სკოლის ისტორიას მოგვითხრობს რეჟისორ გიორგი უშანგიშვილის ფილმი „ქართული გიმნაზიის დაკარგული ისტორია“, რომელიც მასალების მოძიებაში დიდად დაგვეხმარა.

ქართული გიმნაზიისთვის თანხა ატენის ხეობის მფლობელს, თავად გიორგი ერისთავს გაუღია და 1879 წელს კუკიის უბანში შენობაც დაუქირავებია. ამ გიმნაზიაში მოღვაწეობდნენ: კონსტანტინე მამაცაშვილი, იაკობ გოგებაშვილი, ნიკო ცხვედაძე. გიმნაზიას ხშირად სტუმრობდა ილია ჭავჭავაძე. სასწავლებელს საკუთარი შენობა არ ჰქონია და წლების მანძილზე სხვადასხვა შენო-

ბაში ფუნქციონირებდა. მშენებლობა 1897 წელს დაუწყიათ ვარაზის ხევში – სწორედ იმ შენობის, რომელიც ახლა უნივერსიტეტის პირველი კორპუსია..

გიმნაზიაში ასწავლიდნენ: კოტე მაყაშვილი, კონსტანტინე გამსახურდია, აკაკი შანიძე, ლეო ქიჩელი, ზაქარია ფალიაშვილი. მისი კურსდამთავრებულები იყვნენ: ნიკო კეცხოველი, ირაკლი აბაშიძე, გრიგოლ მუხაძე, ვასო გოძიაშვილი, ევგენი ხარაძე, ირაკლი თოიძე, ვანო სარაჯიშვილი, სოლიკო ვირსალაძე. გიმნაზიას თურმე ხშირად სტუმრობდა მეფისნაცვალს, რათა ვანო სარაჯიშვილის სიმღერისთვის მოესმინა.

1918 წელს გიმნაზიის შენობა უნივერსიტეტს გადაეცა, 1923 წელს კი მისი ნაწილი ტექნიკურ სასწავლებლად ჩამოყალიბდა, ნაწილი კი მასწავლებლებით, მოსწავლეებით და ინვენტარით იმ შენობაში გადავიდა, სადაც ახლა 50-ე სკოლაა განთავსებული. მას მე-14 შრომის სკოლა დაარქვეს. იმდროინდელი პედაგოგიური საბჭოს ოქმში წერია, რომ მე-14 სკოლა ქართული გიმნაზიის ნანგრევებზე შეიქმნა.

მოგვიანებით მე-14 შრომის სკოლა ვაჟთა მეორე გიმნაზიად იქცა, მერე – 39-ე სკოლად და მე-3 ექსპერიმენტალურად, დღეს კი ის 50-ე საჯარო სკოლის სახელით ფუნქციონირებს.

1989 წელს ეს შენობა მიწისძვრამ სერიოზულად დააზიანა. მის აღსადგენად საჭირო თანხა ქალაქის ავტონისპექციის მაშინდელმა უფროსმა, ლევან კენჭაძემ გაიღო. ფუნდამენტი გამყარდა, მესამე სართული და შემოსასვლელი გარემონტდა. ამჟამად აღდგენილი და განახლებული სასახლე საგანმანათლებლო საქმეს იმ ტრადიციით აგრძელებს, რომელსაც საფუძველი პირველი ქართული სათავადაზნაურო გიმნაზიის დამფუძნებლებმა ჩაუყარეს.

სამოქალაქო განათლება და
ეკოლოგია

რა უნდა ვიცოდეთ გლობალური ღათგობის შესახებ

გლობალური დათბობის ფენომენი და მისი ეფექტების თავიდან აცილების გზები დღეს ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხებია თანამედროვე მსოფლიოსთვის. ამ პრობლემის გადაჭრას თითოეული ადამიანის ძალისხმევა სჭირდება. მომავალი თაობებისთვის პრობლემის რეალურად ჩვენება კი, პირველ რიგში, მასწავლებლების მოვალეობაა. შეგიძლიათ გლობალური დათბობის თემაზე ინტეგრირებული გაკვეთილებიც დაგეგმოთ ისეთი დისციპლინების სინთეზით, როგორიცაა: ქიმია, ბიოლოგია, გეოგრაფია, ფიზიკა, ისტორია და ასტრონომია.

ეროვნული სასწავლო გეგმის მიხედ-
ვით, საბუნებისმეტყველო მეცნიე-
რებების სწავლების ერთ-ერთი მთა-
ვარი მიმართულება, ადამიანი და
გარემოა. ამ მიმართულების მეშვე-
ობით მოსწავლეები სამოქალაქო
განათლების უნარ-ჩვევებს იძენენ
და უყალიბდებათ პასუხისმგებლობა
გარემოს დაცვის საქმეში.

გლობალური დათბობა დედამიწის ზედაპირის საშუალო ტემპერატურის მატებაა, რომელიც ატმოსფეროში სითბური აირების დაგროვებით არის გამოწვეული. მე-20 საუკუნის დასაწყისიდან სამრეწველო ობიექტებისა და ტრანსპორტის სიმრავლის, ურბანიზაციის მზარდი ტემპის შედეგად თითქმის შეუძლებელი გახადა ატმოსფეროს ქიმიური შემადგენლობის კონტროლი. ქლოროფილშემცველი ნახშირწყლების (კარბონატები) დონის მატების შედეგად კი ოზონის შრესთან დაკავშირებული პრობლემები გაჩნდა.

მეცნიერული კვლევებით დამტკიცდა, რომ გამონაბოლქვი (ემისიები), რომელიც ინდუსტრიული საქმიანობისა და ტრანსპორტის საწვავის წვის შედეგად გამოიყოფა, ყველაზე მეტად მოქმედებს ტემპერატურის ზრდის პროცესზე. დედამიწის

ზედაპირიდან არეკლილი გაზების მიერ ინფრაწითელი გამოსხივების დაჭერის შედეგად დედამიწის ზედაპირის გათბობის პროცესს „სათბურის ეფექტს“ უწოდებენ.

დედამინა უწყვეტად იღებს ენერგიას მზის გამოსხივების სახით. ის ამ ენერგიის 30%-ს ირეკლავს, 70%-ს კი შთანთქავს, რაც ხმელეთის, ატმოსფეროს და ოკეანის გაცხელებას იწვევს. თავის მხრივ, ცხელი სხეულები თბურ ენერგიას ასხივებს. დედამინის ტემპერატურის სტაბილურობა მის მიერ მზის გამოსხივების შთანთქმასა და თბური ენერგიის გამოსხივებას შორის დამყარებული ზუსტი ბალანსით აიხსნება. მზის ხილულ გამოსხივებას ძირითადად დედამინის ზედაპირი შთანთქავს. ინფრანითელ სხივებს კი კოსმოსში ატმოსფეროს ზედა ფენები ირეკლავს. ამის მიზეზი ისაა, რომ დედამინის ზედაპირის მიერ გამოსხივებული ინფრანითელი ფოტონების უდიდეს ნაწილს ატმოსფეროში არსებული ათბურის აირები და ღრუბლები „იჭერს“ და ისინი კოსმოსში მხოლოდ ამ უკანასკნელთა მიერ ხელახალი გამოსხივების შედეგად ხვდება. გამთბარი ატმოსფეროს გამოსხივების ნაწილი კვლავ დედამინის ზედაპირს უბრუნდება და უფრო მეტად ათბობს მას.

ნინო ლაღიძე

კავკასიის გარემოსდაცვითი
არასამთავრობო ორგანიზაციათა
ქსელი (CENN)

ՀԵՐԱՆԵՐԻ ԲԵՐՈՒՄԻՆԻՍՏԻՆԻ
ԵՐԱՅԵՐԵՐԻ ԲԵՐՈՒՄԻՆԻՍՏԻՆԻ

ՃԱԿԵՆՈՅՈՒՄ

 Բառերի օգնությամբ լեզվաբանություն, հոմեոպաթիա և այլ ոլորտներում աշխատելու համար անհրաժեշտ է ծանոթանալ հայերենին:

ՅԱՅԵՐԵՆԻՈՒՆ ծանոթություն էսին. Ես հայերեն չեմ գիտեր, հոմեոպաթիա չեմ օգտագործում և այլն և այլն:

 Բառերի օգնությամբ լեզվաբանություն, հոմեոպաթիա և այլ ոլորտներում աշխատելու համար անհրաժեշտ է ծանոթանալ հայերենին:

Դուք հայերեն չգիտեք, բայց հայերենը անհրաժեշտ է ձեռնարկել:

 Բառերի օգնությամբ լեզվաբանություն, հոմեոպաթիա և այլ ոլորտներում աշխատելու համար անհրաժեշտ է ծանոթանալ հայերենին:

 Բառերի օգնությամբ լեզվաբանություն, հոմեոպաթիա և այլ ոլորտներում աշխատելու համար անհրաժեշտ է ծանոթանալ հայերենին:

ՁԻՆՈՒՄ ԽՈՐԵՆՈՒՄ

 ჩაიკეთი მუზეუმი თუ კი მოახმომი სტედი და უცუდე ნადეიზად
 ჩაიხთი უმადეიკოტეიჩი
 ჩადეიკი თხილდე თუ მოახმომი გილი: მოიხიდე
 გამახიბული თხიბიზადეიკიხილდე სუდსიხიო.

 უჩიჩი მზიბუღს დაეეინო ზეჩის გამზემდე დილეჩიბი
 უჩიდეიკიოჩესა და ბუჩის ამიოჩი
 მოედი მანდილუ უცუდე იახო დეიხიო და ახა მანქანიო

დაიბე ხე

 ხელი შეუდე ნაჩიჩენის
 ბუიხად გამოეეჩესას

ატმოსფეროს იმ კომპონენტებს (აირებს), რომლებიც თბურ (ინფრარითელ) გამოსხივებას იჭერს, „სათბურის აირებს“ უწოდებენ. სათბურის აირები (ინგლ. Greenhouse gases,) ატმოსფეროს კომპონენტებია, რომლებიც ატმოსფეროს სათბურის ეფექტს განაპირობებს. ზოგიერთი ასეთი აირი ბუნებრივად ჩნდება, სხვები კი ადამიანის საქმიანობის შედეგია, მაგალითად, წიაღისეული საწვავის წვით (ქვანახშირი, ნავთობი, მისთ.) მიიღება. სათბურის აირები შეიცავს წყლის ორთქლს, ნახშიროჟანგს, მეთანს, აზოტის ჟანგსა და ოზონს. დედამიწის ატმოსფერო ძირითადად ჟანგბადის და აზოტის აირებისგან შედგება, რომლებიც სათბურის აირებს არ განეკუთვნება. სათბურის ეფექტს სხვა დანამატები იწვევს. თბური გამოსხივების ძირითადი შთანთქმელები დედამიწის ატმოსფეროში არიან: წყლის ორთქლი, ნახშიროჟანგი და ოზონი. მნიშვნელოვანი შთანთქმის უნარი აქვთ აგრეთვე მეთანს, აზოტის ჟანგს და ქლოროფტორ ნახშირწყალბადებს, თუმცა ატმოსფეროში მათი კონცენტრაცია ნაკლებია.

ატმოსფეროს მიერ თბური გამოსხივების შთანთქმის უნარი მასში სათბურის აირების კონცენტრაციაზეა დამოკიდებული. რაც მეტია კონცენტრაცია, მით მეტ სითბოს იჭერს იგი და მით მალეა იწვევს დედამიწის ზედაპირის და ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურა. თავის მხრივ, ატმოსფეროში სათბურის აირების კონცენტრაცია დედამიწის ზედაპირის ტემპერატურაზეა დამოკიდებული: რაც მეტია ტემპერატურა, მით მეტია კონცენტრაცია. ეს ნიშნავს, რომ ატმოსფეროში სათბურის აირების კონცენტრაციასა და ატმოსფეროს ტემპერატურას შორის დადებითი უკუკავშირი არსებობს. თუ იგი საკმარისად ძლიერი აღმოჩნდა, იქმნება ე.წ. „ზვავური ეფექტის“ საშიშროება, ანუ სათბური აირების კონცენტრაციის შედარებით მცირე ცვლილებამ შეიძლება ურთიერთგამაძლიერებელ მოვლენათა ჯაჭვი გამოიწვიოს, რომლის შეჩერება უკვე შეუძლებელი იქნება. მკვლევართა უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ მოვ-

ლენათა ასეთი განვითარების შედეგად ტემპერატურა დედამიწაზე მნიშვნელოვნად გაიზრდება. თუმცა არსებობს მოსაზრება, რომ მოვლენები შესაძლოა სულ სხვაგვარად განვითარდეს და ზვავურმა ეფექტმა არა გლობალური დათბობა, არამედ გლობალური გამყინვარება გამოიწვიოს.

ბოლო საუკუნის განმავლობაში ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურა დედამიწის ზედაპირზე $0.74 \pm 0.18^{\circ}\text{C}$ ით გაიზარდა. კლიმატის ცვლილების სამთავრობათშორისო ჯგუფის (IPCC) დასკვნით, „დედამიწის ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურის ზრდა მე-20 საუკუნის შუა წლებიდან, სავარაუდოდ, განპირობებულია ანთროპოგენური (ადამიანის საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი) სათბურის აირების კონცენტრაციის ზრდით, რომლის შედეგადაც ატმოსფეროს სათბურის ეფექტი ძლიერდება, რაც დედამიწის ქერქისა და ქვემო ატმოსფეროს გახურებას იწვევს. 21-ე საუკუნეში საშუალო ტემპერატურის $1,1-6,4^{\circ}$ ცელსიუსით ზრდაა მოსალოდნელი. სათბური აირების კონცენტრაციის მატების შეჩერების შემთხვევაშიც კი, დათბობა კიდევ ათას წელს გაგრძელდება. მხოლოდ ამის შემდეგ არის მოსალოდნელი დარღვეული წონასწორობის აღდგენა და სტაბილური საშუალო ტემპერატურის მიღწევა.

ატმოსფეროს საშუალო ტემპერატურის ზრდა ზღვის დონის აწევას გამოიწვევს. გაიზრდება კატასტროფული მოვლენების სიხშირე და სიმძლავრე, შეიცვლება ნალექების რაოდენობა და განაწილება. შეიცვლება აგრეთვე სოფლის მეურნეობის მოსავლიანობა, გადაშენდება ცოცხალი ორგანიზმების ზოგიერთი სახეობა, გაიზრდება დაავადებათა რიცხვი.

1800 წლიდან ნახშიროჟანგის კონცენტრაციის მკვეთრი მატება აღინიშნება. თუ მოცემულ გრაფიკს დედამიწის გლობალური ტემპერატურის ზრდის გრაფიკს შევადარებთ, ზრდა ნახშიროჟანგის კონცენტრაციის მატების ანალოგიური იქნება.

ეს იმაზე მეტყველებს, რომ ნახშიროჟანგი უშუალოდ ზემოქმედებს ტემპერატურაზე და კლიმატსაც ცვლის. ბოლო 20 წლის განმავლობაში ჩვენს პლანეტაზე განსაკუთრებით ცხელი ზაფხული დაფიქსირდა.

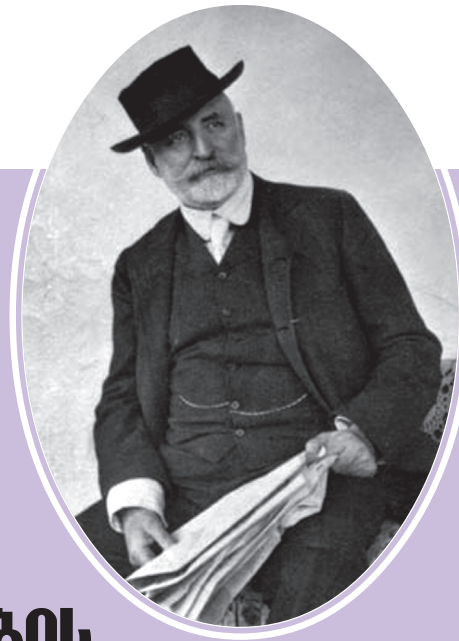
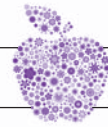
ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან სამეცნიერო კვლევადაც ატმოსფეროში ნახშიროჟანგის კონცენტრაციის გაზომვა ითვლება. უკვე ნახევარ საუკუნეზე მეტია, რაც მას ჰავაის კუნძულებზე არსებული ატმოსფეროს შემადგენლობის კვლევითი საერთაშორისო ლაბორატორია ახორციელებს. კვლევის შედეგები ზედმინეზით აღირიცხება და მუშავდება. მონაცემების მიხედვით, ნახშიროჟანგის კონცენტრაციის მკვეთრი ზრდა 1958 წლიდან აღინიშნება და უკანასკნელ ათწლეულში ის ყველაზე მაღალია.

ნახშიროჟანგის ის კონცენტრაცია, რომელიც დღეს არსებობს ატმოსფეროში, ადამიანის 100-წლიანი და უფრო მეტი წლის საქმიანობის შედეგია. მას ხელის ერთი მოსმით ვერ დავარეგულირებთ. თუმცა, თუ თითოეულმა ჩვენგანმა მიზნად დაისახა ამ პრობლემის გადაჭრაში უშუალო მონაწილეობა, მაშინ მარტივი ქმედებებით შევძლებთ, მნიშვნელოვნად შევცვალოთ ჩვენი მომავალი და იგი უფრო უსაფრთხო გავხადოთ.

საჭიროა, თითოეულმა ჩვენგანმა კარგად გაიაზროს ეს საკითხი და მისი გადაჭრის პროცესშიც მიიღოს მონაწილეობა. ასევე გასათვალისწინებელია ის, რომ აღნიშნული პრობლემა მხოლოდ ერთი მეთოდით ვერ გადაიჭრება. აუცილებელია მეთოდების კომბინირებული გამოყენება.

სურათებზე მოცემულია ის მარტივი ქმედებები, რომელთა განხორციელებაც ყოველ ჩვენგანს ყოველდღიურ ცხოვრებაში შეუძლია. აღნიშნული ქმედებებით მნიშვნელოვნად შევამცირებთ ადამიანის უარყოფით ზემოქმედებას ბუნებაზე, დავზოგავთ რესურსებს და სასიკეთოდ შევცვლით მომავალს.

განათლების

მეცენატები

საქართველოში ყოველთვის არსებობდნენ მოქალაქეობრივი პოზიციით გამორჩეული მეცენატები, რომელთა საქველმოქმედო საქმეებიც ჩვენი ისტორიის განუყოფელ ნაწილად იქცა. ამის მაგალითს „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება“ წარმოადგენს, მას დიდი წვლილი მიუძღვის განათლების სისტემის ჩამოყალიბება-განვითარებაში..

ირმა კახურაშვილი

ფასდაუდებელი გამოდგა ის წვლილი, რომელიც ქართველმა მეცენატებმა – სარაჯიშვილებმა, ზუბალაშვილებმა და სხვებმა ერის განათლებაში შეიტანეს. სტეფანე, პეტრე და იაკობ ზუბალაშვილებმა ააშენეს თბილისის ქართული თეატრი, თავდაზნაურთა გიმნაზია, კათოლიკური ტაძარი ბათუმში, ეკლესიები ქუთაისში, გორსა და ახალციხეში. ბევრ ახალგაზრდას „ზუბალაშვილების სტიპენდია“ დაენიშნა და შესაძლებლობა მიეცა, განათლება რუსეთსა და ევროპაში მიეღო.

მხოლოდ 1902-1903 წლებში, სტეფანე ზუბალაშვილის დაფინანსებით, 20-ზე მეტი ქართული წიგნი გამოიცა. ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებისა და ილია ჭავჭავაძის მიერ დაარსებულ სათავადაზნაურო ბანკში პირველი შენატანიც მას ეკუთვნის. 5

ათასი ოქროს გაღებით მანვე იხსნა დახურვის პირას მყოფი „ივერია“. ზუბალაშვილების ხარჯით გამოდიოდა საბავშვო ჟურნალი „ჯეჯილიც“.

განათლების განვითარებას უკავშირდება დავით სარაჯიშვილის სახელიც. მას ხშირად მიმართავდნენ თეატრის, მუზეუმების, საგამომცემლო საქმიანობის ფინანსური მხარდაჭერისთვის, უნივერსიტეტის მშენებლობის ხელშესაწყობად თუ სტუდენტების სტიპენდიების თაობაზე. დავით სარაჯიშვილის დახმარებით რუსეთსა და უცხოეთში განათლება მიიღეს დიმიტრი არაყიშვილმა, მელიტონ ბალანჩივაძემ, ია კარგარეთელმა, გიგო გაბაშვილმა, მოსე თოიძემ, იაკობ ნიკოლაძემ და სხვებმა.

განათლების სფეროში მეცენატობის ტრადიცია არც მომდევნო საუკუნეებში გამქრალა, თუმცა განათლება-

ზე ორიენტირებული ბევრი მეცენატის ვინაობა ჩრდილში დარჩა. ჟურნალმა „მასწავლებელმა“ ასეთი პიროვნებების მოძიება სასწავლო დაწესებულებებში, კერძოდ კი, თბილისის საჯარო სკოლებში გადაწყვიტა.

ლელა ნიქარიშვილი, თბილისის

პირველი საჯარო სკოლის დირექტორი:

„ახალი სკოლის შენობა 1995 წელს გაიხსნა. აღდგა სკოლის ბიბლიოთეკა, მუზეუმი, ასევე სკოლის შენობაში მოქმედი ივერიის ღვთისმშობლის ტაძარი. სამწუხაროდ, თბილისის ომმა სკოლის ისტორიული ინვენტარი, უძვირფასესი თვალსაჩინოებები, ანტიკვარული ავეჯი და სხვა ნივთები ისე შეინირა, რომ მათი აღდგენა ვეღარ მოხერხდა. მეცენატობა სკოლას ბიძინა ივანიშვილმაც გაუწია, რომელიც მისი კურსდამთავრებული არ ყოფილა. მან განათლების სფეროსადმი თავისი დამოკიდებულება

ასეთი სახით გამოავლინა. „ქართუ-ჯგუფი“ ჩვენს სკოლას მუზეუმის კეთილმოწყობაში დაეხმარა. სკოლამ მოახერხა, მოეძია და საექსპოზიციოდ მოემზადებინა უნიკალური ფოტომასალა. ახლა მუზეუმში, ისტორიულ-ქრონოლოგიური სტილით, დასაკიდი და დასადგამი თანამედროვე სტენდებია განთავსებული, რამაც იქაურობას ნამდვილი სამუზეუმო იერი მისცა. იმისათვის, რომ მომავალ თაობებს სცოდნოდეთ, ვინ იზრუნა სკოლაზე, მუზეუმის კართან პატარა მემორიალური დაფა ჩამოვკიდეთ“.

საინტერესოა, რომ სკოლის ბიბლიოთეკა, რომელიც სხვა სასწავლებლებისთვისაც სამაგალითო უნდა იყოს, ყოფილმა მოსწავლემ, ამჟამად ამერიკაში მცხოვრებმა ნინო ჯაფარიძემ გაამდიდრა. ინგლისურენოვანი დარგობრივი წიგნების ნაწილი მან საჯარო ბიბლიოთეკასაც გადასცა.

მშობლიური სკოლა არც მათ დაივიწყეს, ვინც მის კედლებს არცთუ შორეულ წარსულში დაემშვიდობნენ და დღეს ხელისუფლების სათავეში არიან. მაგალითად, სკოლის კურსდამთავრებულმა, ქალაქის ამჟამინდელმა მერმა, გიგი უგულავამ, საპირველსექტემბროდ სკოლას ვიდუო-პროექტორი უსახსოვრა.

სკოლის კურსდამთავრებული, მთაწმინდის მაჟორიტარი დეპუტატი, არჩილ გეგენავა სააქტო დარბაზში სცენის დამონტაჟებაში დაეხმარათ. საქმე ისაა, რომ სწორედ აქ, გიმნაზიის კედლებში, 1850 წელს, პირველად დაიდგა ამავე სკოლის ყოფილი მოსწავლის – გიორგი ერისთავის პიესა „გაყრა“.

გიორგი კაშია, თბილისის 53-ე საჯარო სკოლის დირექტორი: „საზოგადოება სკოლაზე უნდა ზრუნავდეს. ამ მხრივ ჩვენს სკოლას გაუმართლა. შარშან მისი რეკონსტრუქცია მოხდა, მშობლების დახმარებით კი საკლასო ოთახების ინფრასტრუქტურა შეიცვალა – ზამთრის სამოსისთვის განკუთვნილი კარადები სწორედ მათი შემონიშნულობით გაკეთდა. კედლები სამხატვრო აკადემიის სტუდენტებმა მოგვიხატეს – ჭიშკართან, სასადილოში, სპორტულ მოედანთან. საღებავის უკმარისობის კრიტიკულ მომენტში კი, მოულოდნელად, ერთ-ერთმა

მშობელმა – ანტონ სალიანმა სკოლას 1300 ლარი შემოსწირა. ამ თანხას სკოლის სახსრებიც დამატა და სააქტო დარბაზისთვის ხმის გამაძლიერებელი აპარატურა შევიძინეთ. ასეთივე დახმარება გაგვინიეს მშობლებმა, გიორგი თაბაგარმა და ლერი მეტრეველმა“.

გიორგი კაშია იხსენებს, რომ ბიბლიოთეკის ინდივიდუალური პროექტის შესრულებაში სკოლას უანგაროდ დაეხმარა სამშენებლო ფირმა „ახალი მთვარე“ (ხელმძღვანელი ზაზა ნიორაძე).

მძიმე 90-იან წლებში 53-ე სკოლას საწვავით არაერთხელ დახმარებიან კერძო პირები, მათ შორის ამ სკოლის კურსდამთავრებული, ამჟამინდელი ექსპერტი ეკონომიკურ საკითხებში გია ხუხაშვილი.

ნინო ტაბატაძე, თბილისის 170-ე საჯარო სკოლის დირექტორი: „საზოგადოება სკოლისგან ყოველთვის რაღაცას ელოდება, მაგრამ თვითონ ნაკლებად ითვალისწინებს მის საჭიროებებს. ჩემი აზრით, ყველაზე მეტად მშობელი უნდა იყოს დაინტერესებული იმ უსაფრთხო და კეთილსაიმედო გარემოთი, სადაც მისი შვილი სწავლობს. 2006 წელს სკოლა თურქეთის საერთაშორისო დახმარების ადმინისტრაციის ფონდმა გაგვირემონტა. ჩვენი კურსდამთავრებულების თანადგომა უფრო ყოფილი მასწავლებლების მოკითხვით, ნოსტალგიით გამოიხატება. ჩვენი კურსდამთავრებული, ჩაფიძის სახელობის კლინიკის ექიმი-კარდიოლოგი, არჩილ ჩუხრაუკიძე კი ყოფილ პედაგოგებს ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ პრობლემებს უანგაროდ უგვარებს“.

სხვადასხვა დროს სკოლას ერთჯერადი, მაგრამ მნიშვნელოვანი დახმარება გაუწიეს მისმა ყოფილმა მოსწავლეებმა, ამჟამად ამერიკის მოქალაქეებმა, კოტე ლომიძემ და გოგი მორალიშვილმა.

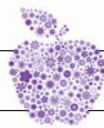
170-ე სკოლაში გაგვიმხილეს: აქაური მოსწავლეები რადიოკვანძის გაკეთებაზე ოცნებობენ და მათ იმედი აქვთ, რომ ამ საქმის ბოლომდე მიყვანაში, ჟურნალ „მასწავლებლის“ წაკითხვის შემდეგ, რომელიმე ქველმოქმედი დაეხმარებათ...

ქველმოქმედების ყველაზე თვალსაჩინო და მართლაც სამაგალითო შემთხვევა თბილისის 67-ე საჯარო სკოლაში ავღმოვაჩინეთ. გასული საუკუნის დასაწყისში ეს სკოლა ქართველი ებრაელების შემონიშნულობებით აშენდა და დღემდე არაერთი თაობა გამოზარდა. სკოლის სიყვარული ბევრ კურსდამთავრებულს შემორჩა, მათ შორის გია როკეტლიშვილსაც, რომელიც ამჟამად ისრაელის მოქალაქეა, მოსკოვში კი ერთ-ერთ უმსხვილეს სააუდიტო კომპანიას ფლობს. უკვე ერთი წელია, რაც ბატონი გია ბავშვებსა და პედაგოგებს სრულიად უანგაროდ ეხმარება.

გიორგი ანჯაფარიძე, 67-ე საჯარო სკოლის დირექტორი: „გია როკეტლიშვილი საქართველოს ხშირად სტუმრობდა. როცა გაიგო, რომ სკოლაში მისი მათემატიკის მასწავლებელი, თემურ ლაბაძე დაბრუნდა, მოგვინახულა და დახმარების სურვილი გამოთქვა. ბატონი გია 7 პედაგოგს (ზოგიერთი სკოლაში აღარც მუშაობს) ყოველთვიურად პირად ანგარიშზე 200 ლარს ურიცხავს. ის და მისი და, ქალბატონი ეკა ჩვენს მოსწავლეებს ხშირად ხვდებიან. შარშან, სასწავლო წლის ბოლოს, მან ყველა კურსდამთავრებულს ალბომი და 50 ლარი უსაჩუქრა, წარჩინებულ მოსწავლეებს კი 150 ლარი გადასცა. ამ სასწავლო წლიდან ბატონი გია აპირებს, რომ ყველა წარჩინებულ მოსწავლეს სტიპენდია დაუნიშნოს – კლასების მიხედვით, 40-დან 70 ლარამდე. მივიჩნივ, რომ ეს მართლაც უპრეცედენტო შემთხვევაა და ძალიან მნიშვნელოვანი სტიმულია არა მხოლოდ ბავშვებისთვის, არამედ მათი ოჯახებისთვისაც. ბატონი გია 500 ლარით დაასაჩუქრებს იმ პედაგოგს, რომლის მოსწავლესაც სასკოლო ოლიმპიადაზე პირველ ადგილს დაიკავებს, თავად გამარჯვებულს კი 1500 ლარს გადასცემს.“

როგორც 67-ე სკოლაში გვითხრეს, გია როკეტლიშვილი 3 ათასამდე ლარს ბავშვების სასკოლო კვებისთვისაც გამოყოფს. თბილისში მან უკვე დაარეგისტრირა ფონდი „განათლება 67“. მასში სხვადასხვა ქველმოქმედის მიერ სკოლისთვის გაღებული თანხა ჩაირიცხება. მომავალში „განათლება 67“ სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებსაც დაეხმარება.

რამდენი მოსწავლესაა, იმდენი

მარბალიზი აქვს სკოლას და სოფელს“

„მასწავლებელი“ ბარალეთის სკოლას ესტუმრა

სოფელში მასწავლებელი ავტორიტეტია, მით უფრო, მთის სოფელში, საიდანაც, სხვადასხვა სირთულის გამო, დედაქალაქსა თუ რეგიონებთან კავშირის დამყარება გაძნელებულია. კიდევ უფრო დიდია მასწავლებლის ავტორიტეტი ახალქალაქის რაიონის სოფლებში, რომლებშიც შერეული მოსახლეობა ცხოვრობს და სკოლა ქართული სიტყვისა და ზოგადად, ქართული კულტურის კერადაა ქცეული.

ბელა ჩეკურიშვილი

ჟურნალი „მასწავლებელი“ ახალქალაქის რაიონის, სოფელ ბარალეთის სკოლას ეწვია. სამასწავლებლო ოთახში, მაგიდაზე ჩვენი ჟურნალებია გაშლილი. პედაგოგები სიხარულით აღნიშნავენ, რომ ამ გამოცემას მათ

რაიონის რესურს-ცენტრი აწვდით. აქ ყველაფერი ახარებთ და სჭირდებათ, რაც კი განათლებას ეხება...

ბარალეთი, 300 კომლით, დიდ სოფლად ითვლება ახალქალაქის რაიონში.

ქართველები მოსახლეობის 30%-ს შეადგენენ. შესაბამისად, ქართულ სკოლაში მოსწავლეთა რაოდენობაც მცირეა: სასწავლო წელი 31-მა მოსწავლემ დაიწყო, მე-4, მე-8 და მე-12 კლასები კი სრულიად ცარიელია. კლასის გასახსნელად 2 მოსწავლე მაინც არის საჭირო.

მოსწავლეთა სიმცირე ამ სკოლის ტკივილია. მათი რაოდენობა ბოლო 10 წლის მანძილზე მკვეთრად შემცირდა: სოფლიდან მიგრაცია საკმაოდ დიდია. და მაინც, როგორც სკოლის დირექტორი, ნინელი ხმალაძე ამბობს, რამდენი ბავშვიცაა, იმდენი მარგალიტი აქვს სკოლას და სოფელს.

ნინელი ხმალაძე: „ცნობილია, რომ აღმზრდელი აღზრდილით ფასდება. ჩვენ ისეთები ვართ, როგორი მოსწავლეებიც გვყავს. ჩვენი მოსწავლეები ტერიტორიულ ჩარჩოში ჩაკეტილი, ამ სოფლიდან გაუსვლელი ბავშვები არიან. მასწავლებელმა მათი შესაძლებლობები და მიდრეკილებები უნდა იცოდეს: ვინ რას მიაღწევს, ვისგან რა გამოვა. თავიდანვე უნდა განსაზღვროს, რა ასწავლოს, ხელსაქმე თუ მათემატიკა“.

ბარალეთის სკოლა იმით ამაყობს, რომ წელს მე-12 კლასი ოთხმა

მოსწავლემ დაამთავრა და ეროვნული გამოცდები ოთხივემ ჩააბარა. ეს ფაქტი მასწავლებლებსა და მოსწავლეებს დიდ სტიმულს აძლევს.

სკოლასა და მთლიანად, სოფელ ბარალეთში ზინა მასწავლებელი განსაკუთრებული სიყვარულით სარგებლობს. ზინა (აგრაფინა) ქოჩოიანი დაწყებითი კლასის მოსწავლეებს დედა-ენას ასწავლის და ხშირად აღნიშნავს ხოლმე, იმდენი წლის არ ხართ, რამდენიც ქართულ სკოლაში გამიტარებიაო. ზინა მასწავლებელი 46 წელია, ქართული ენის სიყვარულით თაობებს ზრდის.

კარინე ასლანიანი ქართველ ბავშვებს რუსულს ასწავლის, მის მოსწავლეებს ეს საგანი ძალიან აინტერესებთ, ტელევიზორში გაგონილ ყოველ უცხო სიტყვას მასწავლებელს ეკითხებიან და ეროვნულ გამოცდებზე უცხო ენად რუსულს აბარებენ. „მე-11 კლასში 5 მოსწავლეა. ამ ორ წელს კარგად გამოვიყენებთ, რომ ეროვნული გამოცდებისთვის მოვემზადოთ,“ – ამბობს კარინე მასწავლებელი.

ქართულ ენასა და ლიტერატურას მანანა ფანჯიკიძე და ეკატერინე მურჯიკნელი ასწავლიან. როგორც აღნიშნავენ, ხალისიანი და მონდომებული მოსწავლეები ჰყავთ: მათ მხატვრული ლიტერატურის კითხვაც უყვართ და ლექსების წერაც. სკოლას კარგი ბიბლიოთეკა აქვს. შარშან პრეზიდენტისგან საჩუქრად წიგნები მიიღეს, რომლებსაც ბავშვები მონდომებით კითხულობენ.

პროფესიული კადრების სიმცირის გამო ისე მოხდა, რომ ბარალეთის სკოლაში ქიმიასა და ბიოლოგიას პროფესიით ექიმი-სტომატოლოგი, თეიმურაზ გოგოლაძე ასწავლის და ფიზკულტურის გაკვეთილებსაც ითავსებს.

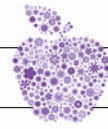
თეიმურაზ გოგოლაძე: „ქიმია და ბიოლოგია რთული საგნებია, მაგრამ როცა ცდას ვატარებთ, მოსწავლეებს ძალიან აინტერესებთ. საბედნიეროდ, შარშან პრეზიდენტისგან საჩუქრად ქიმიური პრეპარატები მივიღეთ: გოგირდმჟავას მარილი, აზოტმჟავა, სპილენძის ოქსიდი, გლუკოზა, სინთეტიკური ფხვნილი და შეძლებისდაგვარად, ამით ვმუშაობთ. მე-9 კლასში ლიმონათის დამზადების ტექნოლოგია შედის – მოსწავლეებმა ეს იციან და ერთი სული აქვთ, როდის გავივლით.“

სამასწავლებლოში გამორთულ კომპიუტერებს შესცქერიან: სკოლას ინფორმატიკის მასწავლებელი არ ჰყავს და მოსწავლეებს კომპიუტერის გამოყენებას ვერაფერ ასწავლის. სხვათაშორის, აქ არც ინგლისურის მასწავლებელია და უცხო ენის სწავლების პრობლემის მოგვარებასაც ჩვენ გვთხოვენ. ასევე არ ჰყავთ ფიზიკის მასწავლებელი – აღნიშნული საგნის გაკვეთილებს მათემატიკის პედაგოგი ატარებს.

ბარალეთის სკოლის დირექტორი ფიქრობს, რომ მოსწავლეებმა, სასკოლო საგნების გარდა, ხელობაც უნდა ისწავლონ. ნინელი ხმალაძეს უდიდესი სურვილი აქვს, სკოლის გვერდით, პატარა შენობაში სახელოსნო გახსნას, სადაც მატყლის დამუშავებას, ფარდაგის ქსოვას და ქარგვას ყველას თვითონვე ასწავლის.

ნინელი ხმალაძე: „ერთი წლის განმავლობაში ბავშვი ფარდაგის ქსოვის ტექნოლოგიას შეისწავლის. ჯავახური ორნამენტით ქარგვასაც ისწავ-

ლის. ჩვენ ტურისტულ გზაჯვარედინზე ვართ, აქვე ტაბანყურია და ვფიქრობთ, რომ ხელსაქმე შემოსავლის წყაროდ იქცევა. მინდა, მშობლებიც დავასაქმო. ცხვარი გვყავს და მატყლი გვაქვს. მათ მატყლის დამუშავებას, დართვას, დაჩეჩვას ვასწავლი. საჩეჩიც მაქვს და დაზგაც. ბუნებრივი საღებავებიც სოფელშია. აქ ზამთარი 9 თვეს გრძელდება და ამ დროის მანძილზე ადამიანი იმუშავებს. სხვადასხვა გამოფენა ეწყობა ხოლმე და ჩვენს ნამუშევრებს იქ წავიღებთ. ამ ზაფხულს, თბილისში, ეთნოგრაფიულ მუზეუმში, ღია ცის ქვეშ მოწყობილ გამოფენაზე, ჩემი მოქსოვილი ფარდაგი მქონდა გამოფენილი და გავყიდე. სახელოსნოში სომხური სკოლის ბავშვებიც ივლიან და ხელსაქმეს ისწავლიან. სომხური სკოლა გზის გადაღმაა. ბავშვებს ესეც ერთმანეთთან დააახლოვებს. სახელოსნოს მოსწავლეები სერტიფიკატსაც მიიღებენ. ეს ნამოწყება ბევრგან მოიწონეს, მაგრამ კეთილი საქმისთვის სახსრები ჯერ ვერ მოვიძიეთ“.

ბარალეთის სკოლამ 2002-03 სასწავლო წელს 1000-ლარიანი გრანტი მოიპოვა და ტელევიზორი, მუსიკალური ცენტრი, ვიდეო-კამერა, ვიდეო-მაგნიტოფონი და გენერატორი შეიძინა.

ბოლო წლებში ქართულმა და სომხურმა სკოლებმა თანამშრომლობა დაიწყეს და ინტეგრირებულ გაკვეთილებსაც ატარებენ. სოფელ მერენიაში, რომელიც ბარალეთიდან 5 კილომეტრითაა დაშორებული, დღეს მხოლოდ სომხური სკოლაა. იქ ქართულს თამარ მელიქიძე ასწავლის. იქაური დირექტორი ფიქრობს, რომ სომეხმა ბავშვებმა ქართული აუცილებლად უნდა იცოდნენ. საიათნოვას შესახებ მათ ერთობლივი ღონისძიებაც კი მოამზადეს. „პროგრამა სომხურ ენაზე შედგინათ, ჩვენ ქართულად

ნინო ხმალაშვილი

წავიკითხეთ საიათნოვას ლექსები და გვქონდა მერე დიდი სჯა-ბაასი: ვის ეკუთვნის საიათნოვა, როგორც პოეტი. ბავშვებს ეს დღე კარგად დაამახსოვრდათ“, – იხსენებენ მასწავლებლები და ფოტო-სტენდებს გვაჩვენებენ, რომლებზეც ამ ღონისძიების ამსახველი მასალაა გამოფენილი.

პედაგოგებმა ისიც, გაგვიმხილეს, რომ სოფელში ცეკვის სტუდიის აღდგენა სურდათ. „ქორეოგრაფი არ გვყავს და იქნებ ამაში ვინმე დაგვეხმაროს. ცეკვის წრე რომ გაიხსნას, ქართველებიც ივლიან და სომხებიც. ამ 6-7 წლის წინ ცეკვის მასწავლებელი, ოჯახთან ერთად, ახალციხიდან გადმოვიდა. ბავშვებმა ქართული ხალხური ცეკვები კარგად აითვისეს.

სომხებიც დადიოდნენ სტუდიაში და ქართველებთან ერთად ცეკვავდნენ. სამწუხაროდ, მასწავლებელი იმის გამო წავიდა, რომ მისი შვილის სკოლაში შესვლის დროს კლასი არ შედგა. ის იძულებული გახდა, ახალციხეში დაბრუნებულიყო. თუ ვინმე ჩამოვა ჩვენს სოფელში, ყველაფრით დავეხმარებით. აქ უამრავი ბინაა დაკეტილი, საცხოვრებლისა და კვების პრობლემას ჩვენ მოვუგვარებთ,“ – ამბობენ პედაგოგები.

ბარალეთის სკოლის მასწავლებლებს დავემშვიდობეთ. გზად ერთი ფიქრი გამოგვყვა: რის გაკეთებას შევძლებთ მათთვის?

ქართული, როგორც მშობლიური

სოფელი კაჩაგანი თბილისიდან საათნახევრის სავალზეა. კაჩაგანიდან ბაქომდე რომ მიაღწიო, ერთი დღე გინდა, არც გეყოფა, მაგრამ, როცა აქაურებს რამე სჭირდებათ, თბილისის ნაცვლად, ბაქოში მიდიან. მიზეზი მარტივია: ამ სოფელში აზერბაიჯანული მოსახლეობა ცხოვრობს და ისინი მხოლოდ აზერბაიჯანულ ენაზე საუბრობენ.

თეა თოფურია

მინდა, ქართული რომ ვიცოდე – საქართველოში ვცხოვრობ. მინდა, ქართველი მეგობრები მყავდეს“, – ამბობს ნაბად გარაევა.

– როდისმე დაგჭირვებია ქართული?

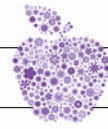
– კი, ერთხელ თბილისში წიგნი ვიყიდე.

ალბათ სახემძღვანელო იყიდა. ნაბადი მეთორმეტეკლასელია, კაჩაგანის სკოლაში სწავლობს. მიუხედავად

იმისა, რომ მეთორმეტე კლასშია, ქართული მხოლოდ ელემენტარულ დონეზე იცის. მის კლასში გაკეთილი ასე იწყება:

– შენ ვინ ხარ?

– მე ვარ ნაბადი.

– რამდენი წლის ხარ?

– თხუთმეტის.

– უნდა თქვა: „მე ვარ თხუთმეტი წლის“. შენ რა ეროვნების ხარ?

– მე ვარ აზერბაიჯანელი, მე საქართველოს მოქალაქე ვარ.

აქაურმა ბავშვებმა მხოლოდ ახლახანს გაიგეს, რას ნიშნავს ცნება „მოქალაქე“. აქამდე იცოდნენ, რომ მარნეულის რაიონში ცხოვრობდნენ, მარნეული სად იყო – ამაზე უკვე პასუხი აღარ ჰქონდათ. „ბავშვებმა მითხრეს, ბაქოში რომ გვეკითხებოდნენ, საიდან ხართ, ვერ ვეუბნებოდით, საიდან ვიყავითო“, – ამბობს გელა თავაძე, რომელიც კაჩაგანის ორ სკოლაში ქართულ ენასა და ლიტერატურას ასწავლის.

სახელმწიფო პროგრამა „ასწავლე ქართული, როგორც მეორე ენა“ სექტემბერში დაიწყო. შეირჩა ორმოცდაათი პედაგოგი, რომლებსაც მაღალი ხელფასი (1000 ლარი) დაენიშნათ და ეროვნული უმცირესობებით დასახლებულ ადგილებში ქართულის სწავლება დაეწალათ. მასწავლებლები 7 რაიონში გადანაწილდნენ (მარნეული, გარდაბანი, წალკა, ახალქალაქი, ბოლნისი, ნინოწმინდა, საგარეჯო).

პროექტის კოორდინატორი, მაკო ჭილაშვილი გვიხსნის, რომ ინიციატივა საქართველოს პრეზიდენტისგან წამოვიდა. შემდეგ პროექტი მომზადდა. შერჩეულ პედაგოგებს ტრენინგები ჩაუტარდათ, რათა მიღებული ცოდნა იმ ქართულის მასწავლებლებისთვის გადაეცათ, რომლებიც ადგილზე დახვდებოდნენ. ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ რაიონებში ხშირად ქართული ენის მასწავლებლები არაქართველები არიან და ქართული ცუდად იციან ხოლმე.

მაკო ჭილაშვილი, პროექტის

კოორდინატორი: „პროექტის მონაწილე მასწავლებელმა მხოლოდ გაკვეთილები კი არ უნდა ჩაატაროს, ცოდნა სხვა მასწავლებლებსაც უნდა გაუზიაროს. ის მათ გაკვეთილებს დაესწრება და ხარვეზებზე მიუთითებს, ან პირიქით, ადგილობრივი პედაგოგები დაესწრებიან პროექტის მონაწილის გაკვეთილებს და გამოცდილებას შეიძენენ. შევეცადეთ, ეს ორმოცდაათი მასწავლებელი მაღალკონტინგენტიან სკოლებში გაგვეშვა, სადაც ორასი და მეტი ბავშვი სწავლობს. კიდევ უამრავი სკოლაა, რომელიც კადრების დეფიციტს განიცდის. მომავალში შეიძლება პროექტი გაფართოვდეს კიდევ“.

გელა თავაძე ერთ-ერთი შერჩეულთაგანია. მანამდე ის სხვა აზერბაიჯანულ სოფლებში ასწავლიდა. ამბობს, რომ კაჩაგანში სწავლითა და განათლებით დაინტერესებული ხალხი ცხოვრობს.

გელა თავაძე: „ეს სოფელი შედარებით ღარიბია, მაგრამ აქ განათლებული და მონადინებული ხალხი ცხოვრობს. ბავშვები სკოლაში მაინც დადიან,

სხვაგან მეთორმეტეკლასელები გაკვეთილსაც არ ესწრებოდნენ. ქართულს ვინ ჩივის, ზოგმა აზერბაიჯანულადაც არ იცოდა წერა. მე ვასწავლიდი ხოლმე ასოებს“.

აქ სიღარიბესთან ერთად ორი დიდი პრობლემა აქვთ: წყლის დეფიციტი (არათუ სარწყავის, სასმელისაც კი) და მეორე – სახელმწიფო ენის არცოდნა.

– ნაბად, რატომ გინდა ქართულის სწავლა?

– მინდა, რომ თბილისში წავიდე და გამოცდები ჩავაბარო.

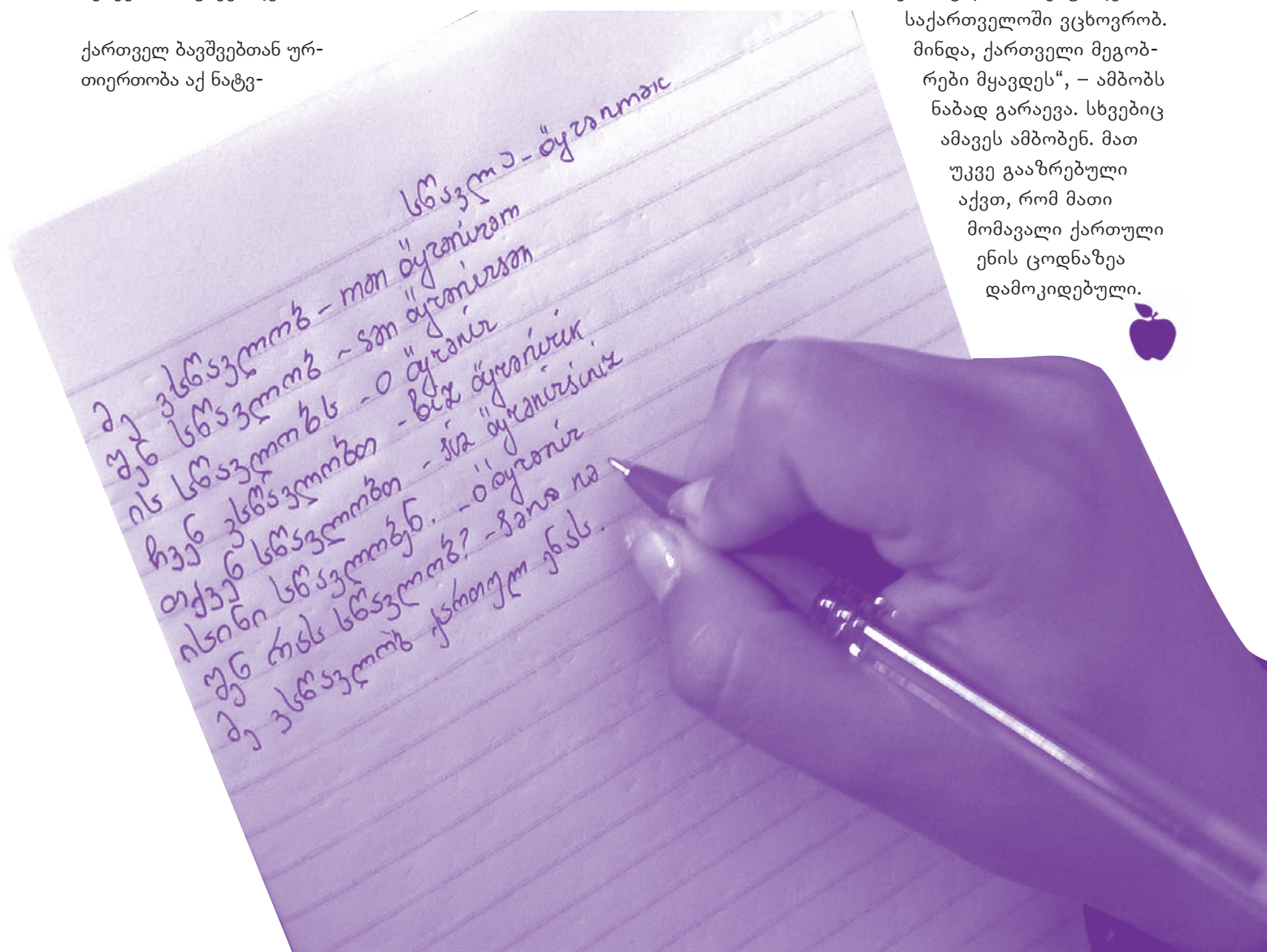
გამოცდების ჩაბარება ყველა სხვა მოსწავლისთვის ჩვეულებრივზე ჩვეულებრივი ამბავია, კაჩაგანში კი ამას მხოლოდ განსაკუთრებულები თუ ახერხებენ. აზერბაიჯანელებით დასახლებული რამდენიმე სოფელი ქართული მოსახლეობისგან მთლიანად მოწყვეტილია. ბავშვები ისე იზრდებიან, რომ ქართულად ხმის გამცემი არავინ ჰყავთ. აზერბაიჯანული ენით კი შორს ვერ წახვალ, ყოველ შემთხვევაში, სადახლოს

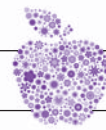

ქართველ ბავშვებთან ურ-
თიერთობა აქ ნატვ-

„აქ რამე რომ არ მოეწონებათ, სინანულით ამბობენ ხოლმე, აი, თბილისში ასე არ არის, ბაქოში ასე არ არისო. ძალიან უნდათ, რომ ისწავლონ, გამოცდები ჩააბარონ. მიუხედავად იმისა, რომ ქართულს პირველი კლასიდან სწავლობდნენ, ყველაფერი მაინც ნულიდან დავიწყეთ. მონდომებული ბავშვები არიან და დავესმარები, რომ გამოცდებზე გავიდნენ. გაკვეთი-

„სხვისთვის არ ვიცი და ჩემთვის არ
არის ძალიან ძნელი. მინდა,
ქართული რომ ვიცოდე –
საქართველოში ვცხოვრობ.
მინდა, ქართველი მეგობ-
რები მყავდეს“, – ამბობს
ნაბად გარაევა. სხვებიც
ამავეს ამბობენ. მათ
უკვე გააზრებული
აქვთ, რომ მათი
მომავალი ქართული
ენის ცოდნაზეა
დამოკიდებული.

სოფლით დაგპურებული

ჩხორონწყუს №1 საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელს, ბაბუცი კვირკველიას მთელი რაიონი იცნობს. დაუზარელი და პუნქტუალური, ბევრი კარგი საქმის ინიციატორი და შემსრულებელი, პროფესიონალი – მას ასე ახასიათებენ. ბაბუცი მასწავლებელი იმითაც არის გამორჩეული, რომ წლებს მისთვის ვერაფერი დაუკლია, საკუთარი საქმის სიყვარული და ინტერესი არ წაურთმევია...

ნელი პაპასკირი

სკოლიდან შინ დაბრუნებულს შეეხვდი. დიდხანს ვისაუბრეთ. საინტერესოდ უცხოვრია და მოსაყოლიც ბევრი ჰქონდა. მხნე და ხალისიანი ქალბატონი განვლილ წლებს კმაყოფილებით იხსენებდა.

„– წლები მაინც წლებია... აგვისტოში 90-ისა გაეხდი და გადავწყვიტე, სკოლაში მხოლოდ კვირაში ერთხელ ვიარო. არ დამიჯერებთ, მაგრამ, როცა სკოლაში მივდივარ, იმ დღეს ისე კარგად ვარ, ასაკი არც მახსენდება. გაკვეთილზე დაღლა არასოდეს მიგრძნია“, – ამბობს ბაბუცი მასწავლებელი.

ვინც მის გაკვეთილს დასწრებია, დამემოწმება, რომ კლასში ის უჩვეულოდ დადებით განწყობას ქმნის. როგორ ახერხებს? „ღმერთმა ადამიანებს სიყვარულის ნიჭი იმად გვიბოძა, რომ გულის სითბო უხვად გავიღოთ – მაშინ მოსწავლეც უთუოდ შეგვიყვარებს. ეს ყველაფრის გასაღებია მასწავლებლისთვის. თუმცა ამას საგნის ცოდნა და პროფესიონალიზმიც აუცილებლად თან უნდა ახლდეს. სიყვარულს და სიხარულს

ჩემი მოსწავლეებისგან ვსწავლობ. ვგრძნობ, რომ ისინი მენდობიან და მეც თავს არ ვზოგავ“, – გვიხსნის ასაკოვანი პედაგოგი.

„მასწავლებელი, ვინც თავისი მოსწავლეებისაგან არ სწავლობს, მასწავლებლად არ გამოდგება“, – საყვარელი ლექტორის, კორნელი კეკელიძის ნათქვამს და სტუდენტობის წლებს იხსენებს...

1937 წელს 18 წლის იყო, როცა სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე ჩაირიცხა. ლექციებს ისეთი ცნობილი მეცნიერები უკითხავდნენ, როგორებიც იყვნენ: აკაკი შანიძე, შალვა ნუცუბიძე, სიმონ ყაუხჩიშვილი, ვარლამ თოფურია, მიხეილ ზანდუკელი, არნოლდ ჩიქობავა, შალვა რადიანი... მისი თანაკურსელები იყვნენ: პოეტი იოსებ ნონეშვილი, პროფესორები: ივანე ქავთარაძე, გივი მელაძე, შოთა ვაშაყმაძე და სხვები. თავადაც ბეჯითი სტუდენტი ყოფილა. ერთი ამბავი კი, რომე-

ლიც პირველ კურსზე გადახდა, თითქმის ყველა მოსწავლისთვის აქვს მოყოლილი: ტრამვაიში ასულს კორნელი კეკელიძე დაემგზავრა და ადგილი დაუთმო. გოგონა არაფრით თანხმდებოდა, მაგრამ ლექტორს სკამზე ძალით დაუსვამს. უხერხულობისაგან მას ტირილი დაუწყია, კორნელი კეკელიძეს კი დაუმშვიდებია: აბა, როგორ, მე ხომ გასწავლეთ, კაცმა ქალს პატივი უნდა სცესო...

1941 წელს, როცა უნივერსიტეტს ამთავრებდა, ომი დაიწყო. სახელმწიფო გამოცდების წარმატებით ჩააბარების შემდეგ ის საკუთარ სოფელში, ქვედა ჩხორონწყუში დაბრუნდა, სადაც სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგედ, მერე კი დირექტორად დანიშნეს. „იმ პერიოდში ბევრი სიძნელე იყო, მაგრამ გულმოდგინება და წარმატების მიღწევის სურვილი იმდენად დიდი მქონდა, რომ არ შემშინებია. თავიდანვე მიზანდასახული ვიყავი და მჯეროდა: დაწყებული საქმე ბოლომდე უნდა მიმეყვანა. მალე საზოგადოების კეთილგანწყობა და თანადგომაც ვიგრძენი... ორგანიზატორული ნიჭი და საქმისადმი შემოქმედებითი მიდგომა კი უნებურად გამოვავლინე. 1943 წელი იყო. ახალგაზრდა ვიყავი და ახალ ამბულაში ჩემი თავი მომეწონა კიდეც. ჯერ ერთი, საკუთარ შესაძლებლობებში დავრწმუნდი, მეორეც, საზოგადოების კეთილგანწყობა გახარებს და გავალდებულებს, პატიოსნად, ერთგულად და თავდადებით ემსახურო იმ საქმეს, რომელიც ძალიან გიყვარს“, – ამბობს ბაბუცი მასწავლებელი.

სოფელში ლეგენდად იქცა ომისდროინდელი ძნელბედობისას, დარსა თუ ავდარში, ცხენზე ამხედრებულ ქალი, რომელიც აისიდან დაისამდე ჩაის პლანტაციებსა და ყანებში დადიოდა, ფრონტზე მყოფ ვაჟკაცთა ოჯახებს ეხმარებოდა...

დღეს განათლების სისტემაში უამრავი სიახლეა. გავიდა დრო და ბუნებრივია, ბევრი რამ შეიცვალა. ირღვევა ძველი სტერეოტიპები, იცვლება ღირებულებები.

„მასწავლებელი მუდამ უნდა სწავლობდეს“, – ამბობს ქალბატონი ბაბუცი და გადამზადების აუცილებლობის, სწავლების ახალი მეთოდებისა და მიდგომების შესახებ საინტერესოდ და დამაჯერებლად საუბრობს... ტრენინგებზე აქტიურობის გამო, ერთ თბილისელ ლექტორს სანამ მისი პირადობის მოწმობა არ უნახავს, არც კი დაუჯერებია, რომ ის 80 წლის იყო.

1999 წელს რაიონის საზოგადოებამ საქართველოს დამსახურებულ მასწავლებელს, ყველასთვის საყვარელ პედაგოგს, დაბადების 80 წლის იუბილე გადაუხადა. მაშინ იგი ღირსების ორდენითაც დააჯილდოვეს. უთვალავი მილოცვა და წერილი მიიღო, რომელთა დასტასა და ფოტოებსაც ცრემლნარევი ღიმილით მათვალისწინებდა.

„ძალიან, ძალიან მიყვარხართ და არა მარტო მე, უყვარხართ ყველას, ვისაც რგებია ბედნიერება, თქვენი მოსწავლე ყოფილიყო. ჩემი ოცნებაა, გავხდე ისეთი მასწავლებელი, როგორიც თქვენ ხართ, ისე ვუყვარდე ყველას, როგორც თქვენ უყვარხართ. გმადლობთ ყველაფრისთვის, ჩემო ტკბილო და ლამაზო მასწავლებლო“, – წერს თამთა ჯალაღონია, რომელიც წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე ჩაირიცხა.

ბაბუცი კვირკველია ცოდნით კიდეც არაერთ მოსწავლეს დააპურებს და ახალგაზრდებს ცხოვრების გზაზე მიღებულ გამოცდილებას გაუზიარებს.

ზეიქიწათ შურნალი მასწავლებელი

თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში

მოიქითათ თქვენი შურნალი თბილისში, „მაცნე“-ს, „პლანეტა ფორტე“-სა და „ელვა-სერვისის“ საცალო ვაჭრობის ჯიხურებში! საქართველოს რეგიონებში კი სს „საქპრესას“ ჯიხურებში!

გამოიწათ შურნალი „მასწავლებელი“ თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში!

შურნალ „მასწავლებელზე“ ხელმოწერის გასაფორმებლად მიმართეთ „საქპრესას“ და მიიღეთ თქვენი „მასწავლებელი“ თქვენს მიერ მითითებულ მისამართზე ყოველ ორ თვეში ერთხელ!

ანგარიშსწორება შესაძლებელია როგორც ნაღდი, ასევე უნაღდო ანგარიშსწორებით.
ხელმოწერა ექვსი თვით – 6 ლარი.

საქართველოს რეგიონებში შურნალ „მასწავლებლის“
გამოწერა შეგიძლიათ სს „საქპრესას“ ფილიალებში შემდეგ მისამართებზე:

ბათუმი	მემედ აბაშიძის №33 (ფოსტის შენობა) აჭარაძის, 7 22 42;	მარტვილი	თავისუფლების ქ. №12, 2 12 26; 877 97 90 38;
ახალგორი	თავისუფლების მოედანი №8, 4 26 78;	მარნეული	რუსთაველის ქ. №43, 877 97 90 62;
ადიგენი	თამარ მეფის ქ. №12, 51 59 05; 877 97 90 20;	მესტია	რუსთაველის ქ. №1, 877 97 90 68;
აბაშა	თავისუფლების მოედანი №56, 9 12 26; 877 97 90 13;	მცხეთა	დავით აღმაშენებლის ქ. №64, 2 09; 877 97 90 39;
ამბროლაური	მ. კოსტავას ქ. №2, 2 15 16; 877 97 90 37;	ნინოწმინდა	კ. მარქსის ქ. №22
ასპინძა	რუსთაველის ქ. №10, 9 10 26;	ონი	დავით აღმაშენებლის მოედანი №1, 877 97 90 41;
ახალქალაქი	მიქოიანის ქ. №15, 51 59 05; 877 97 90 20;	ოზურგეთი	გოგებაშვილის ქ. №2, 6 59 44; 877 97 90 42;
ახალციხე	დედაენის ქ. №3, 2 03 13; 877 97 90 16;	რუსთავი	მეგობრობის გამზირი №9, 12 01 55; 877 97 90 08;
ახმეტა	ლესელიძის ქ. №3, 2 14 65; 877 97 90 17;	საგარეჯო	დავით აღმაშენებლის ქ. №15, 4 36 92; 877 97 90 43;
ბოლნისი	სულხან-საბა ორბელიანის ქ. №50, 2 21 50; 877 97 90 19;	სამტრედია	თამარ მეფის ქ. №2, 2 20 52; 877 97 90 44.
ბორჯომი	რუსთაველის ქ. №103, 2 21 15; 877 97 90 28;	საჩხერე	თავისუფლების ქ. №5, 2 19 65; 877 97 90 69;
ბაღდათი	ვაჟა ფშაველას ქ. №2, 21 01; 877 97 90 18;	სიღნაღი	ცოტნე დადიანის ქ. №2, 899 23 19 28;
გორი	სტალინის გამზირი №15, 2 21 41; 877 97 90 22;	სენაკი	რუსთაველის ქ. №253, 877 97 90 46;
გარდაბანი	დავით აღმაშენებლის ქ. №74, 877 97 90 21;	ტყეიბული	კ. გამსახურდიას ქ. №53, 2 35 30; 877 97 90 47;
გურჯაანი	თავისუფლების ქ. №7, 2 08 57; 877 97 90 64;	ფოთი	წმინდა გიორგის ქ. №16, 2 28 48; 877 97 90 48;
დმანისი	წმინდა ნინოს ქ. №46, 2 10 61;	ქუთაისი	დავით აღმაშენებლის გამზირი №24, 7 71 79; 877 97 90 06;
დედოფლისწყარო	რუსთაველის ქ. №53, 2 29 76; 877 97 90 23;	ქარელი	მგალობლიშვილის ქ. №5, 3 13 45; 899 76 69 81;
დუშეთი	სტალინის ქ. №21, 2 16 02; 877 97 90 25;	ყაზბეგი	დაბა ყაზბეგი, 5 20 12; 877 97 90 59;
ვანი	ჭავჭავაძის ქ. №43, 2 15 72; 877 97 90 26;	ყვარელი	ილია ჭავჭავაძის ქ. №150, 877 97 90 51;
ზესტაფონი	დავით აღმაშენებლის ქ. №21, 5 28 53; 877 97 90 27;	წოხატაური	მშვიდობის ქ. №5, 877 97 90 52;
ზუგდიდი	რუსთაველის ქ. №92, 2 29 11; 2 35 95; 877 97 90 03;	ჩხოროწყუ	კოსტავას ქ. №5, 2 15 10; 877 97 90 66;
თელავი	მ. კოსტავას ქ. №10, 3 12 31; 877 97 90 02;	ცაგერი	რუსთაველის ქ. №12, 25 12; 877 97 90 53;
თერჯოლა	რუსთაველის ქ. №63, 2 11 12; 877 97 90 71;	წყალტუბო	რუსთაველის ქ. №6, 2 23 45; 877 97 90 55;
თეთრიწყარო	თამარ დედოფლის ქ. №20, 2 29 98; 877 97 90 32;	წალკა	ლენინის ქ. 68
თიანეთი	ლაშარის ქ. №5, 9 18 46; 877 97 90 33;	წალენჯიხა	თბილისის ქ. №2, 20 62; 877 97 90 54;
კასპი	სააკაძის ქ. №1, 2 27 28; 877 97 90 34;	ხონი	გამარჯვების ქ. №2, 2 14 29; 877 97 90 58;
ლაგოდეხი	26 მაისის ქ. №6, 2 23 20	ხობი	ცოტნე დადიანის ქ. №86, 22 24; 877 97 90 11;
ლანჩხუთი	ზაალ მდინარაძის ქ. №1, 877 97 90 36;	ხაშური	რუსთაველის ქ. №2, 4 20 98; 877 97 90 57;
ლენტეხი	დაბა ლენტეხი, 51 59 05; 877 97 90 20;	ხარაგაული	სოლომონ მეფის ქ. №58, 2 12 88
		ჭიათურა	ილია ჭავჭავაძის ქ. №4 5 30 41; 877 97 90 56

ხელმოწერის პირობებზე და თქვენთვის საინტერესო სხვა საკითხებზე დეტალური ინფორმაციის მიღება შეგიძლიათ ზემოაღნიშნულ მისამართებზე, მითითებული ტელეფონების საშუალებით.

დაგატავითი ინფორმაციისთვის მოგვმართეთ:

სს „საქპრესა“: ქ. თბილისი, დიდგორის ქ. №2, ხელმოწერის სამსახური: 51-59-05 ან 51-60-04;
„ელვა-სერვისი“: ტელ: 38-26-73 ან 28-26-74.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი

თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95 ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

მილანის ქუჩებში პუჩინი შეჩერდა
მეარღნესთან, რომელიც უკრავდა
ნაწყვეტს მისი ოპერა „ბოჰემიდან“.
– ეს უნდა დაუკრა ცოტა სწრაფად, –
უთხრა მან მეარღნეს.

მეორე დღეს მეარღნე იდგა იმავე
ადგილას და უკრავდა იმავე ნაწყვეტს,
მაგრამ, არღნის გვერდზე ამჯერად
წარწერა ჰქონდა მიმაგრებული:
„პუჩინის მოსწავლე“.

